...НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 40-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

(...8) | 1963 оной апрелиин 24, среда | Сэн 2 мүнгэн

„КОСМОС-15" НИИДЭҺЭЭР

ТАСС-ай мэдээсэл

Газарые тойрон дабшадаг «Космос—15» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1963 оной апрелиин 22-то Советскэ Союзда табигдаба. 1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоһон программын ёһоор замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлхэдэ хэрэгтэй болохо научна аппаратура одон дээрэ тодхсгдонхой.

Хэмэл одон замдаа гараа: түрүүшын үедэ одон 89,77 минутын турша соо газарые тойрохо; газарай нюруунһаа эгээн холонь (апогей) 371 километртэ; эгээн дүтэнь (перигей) 173 километртэ; экваторһаа 65 градус 00 минута һөөлжүүгээр хэмэл одон ниидэжэ ябана.

Научна аппаратураһаа гадна, одон дээрэ иимэ юумэнүүд бии: 19,996 мегагерцын частота дээрэ хүдэлдэг радиопередатчик, замыень наринаар хэмжэхэ радио оньһото түхеэрэлгэ, приборнууд болон научна аппаратурын хүдэлмэри тухай мэдээнүүдые газарта дамжуулха радиотелеметрическэ оньһон түхеэрэлгэ.

Одон дээрэ тодхогдоһон аппаратура һайнаар хүдэлнэ. Абтаһан мэдээнүүдые тоололго-согсололгын центр шэнжэлжэ байнхай.

...ЭЙ ХАРАА ШЭГЛЭЛЭЭР—КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ!

Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо баярай заседани болобо

...э совет хү-
...ү хүн түрэл-
...гүй үнэтэй
...ы түбинүүд-
...тайгаар, хүн-
...даг. Олонии-
...ша туһын ту-
Ильичһээ ехэ
...шье хүн бай-

...ал совет ара-
...йлалтануудта
байгуулһан
...н сэсэн мэр-
...эдэ амжалта-
Ленинэй мүн-
...үсэн түгэс со-
оронуудта
байна. Энэ
...н дэлхэй дээ-
...ухаан бодо-
...үзэл суртал
...рээдүй тээшэ
...амые гэрэл-

коммунизм
...ар КПСС-эй
...талан абаһан
...раммые бэе-
...эн зоригтой-
...вет хүнүүд
...эһөөр 93 жэ-
...жэ байна.

...ние, Совет
...агша, дэл-
...лон хүдэлмэ-
...нэй агуу ехэ
...ир Ильич Ле-
93 жэлэй ойдо
баярай засе-
...ай Кремлиин
...он соо апре-
...ю.

...од, фабрика-
...ишэд, Моск-
...оз, совхозуу-
наука болон
...ябуулагшад,
...лон. Далайн-
...сэрэгшэд
...оо суглараа.

...ическа хүшэ-
...ан туг дээрэ
...рэ тобойн ха-
1963 гэһэн ду-
...уд яларна.

... час. Нүхэд
Г. И. Воронов,
..., А. Н. Косы-
...нен, А. И.
С. Полянский,
Н. С. Хрущев,
...Н. Ефремов,
..., П. Н. Деми-
...ев, В. И. По-
...омарев, А. П.
Титов болон
...президиумдэ
...суглараршад
...ашан тэдэниие
...инскэ пар-
...үүд, летчик-
үйлэдбэридэ
...гшэд, комму-

нис ажалай бригадануудай хүтэлбэрилэгшэд, элитэ эрдэмтэд, конструкторнууд, сэрэгэй начальнигууд президиумдэ мүн лэ һуулсаа.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседаниие Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев нээгээ. Тэрэ иигэжэ хэлээ:

Хүндэтэ нүхэд!

Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ой мүнөөдэр гүйсэхэнь.

Манай үе сагай бүхы асари ехэ туйлалтанууд Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой.

В. И. Ленинэй түрэһэн үдэр — манай арадта ехэ һайндэр, бүхы түрүү хүн түрэлтэндэ һайндэр болодог. Манай парти хадаа Ленинэй захяагаар хэһэн ажалаа жэл бүхэндэ энэ үдэр шалгадаг, ябажа гараһан замаа, ерээдүйнгөө түсэбүүдые Ленинэй һургаалтай сасуулан шалгадаг. XXII съездын шиидхэбэри, манай партиин Программа хадаа Ленинэй агуу ехэ хэрэгэй түлөө, коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэхи шэнэ шатые нээжэ үгэнэ.

Манай орондо коммунизм байгуулха хэрэгтэ, дэлхэйн социалис системын амжалтануудта, уласуудай бүхы хүгжэлтэдэ тэрэнэй улам ехээр нүлөөлгэдэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй бүри түгэлдэр ехэ далайсатайгаар дэлгэрэлгэдэ Ленинэй агуу ехэ һургаал бэелжэ, илан мандажа байна. Социализмын түлөө тэмсэлэй туг доро хэдэн олон миллион шэнэ хүнүүд жагсана. Дэлхэйн хүдэлмэришэнэй болон коммунис хүдэлөөн тогтон торонгүйгөөр ургана, эдэ бүгэдэ хадаа Ленинэй үзэл суртал һайн үрэ үгөө, Ильичэй хэрэг урган бэхижэжэ байна гэжэ элеэр харуулна.

Ленинэй захяануудта үнэн сэхэ байдаг Советскэ Союзай Коммунис парти хадаа марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үндэһэлэн, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалые бэхижүүлхын түлөө, дэлхэйн социалис системын бата бэхи байхын түлөө шууд сэхээр тэмсэнэ.

Интернациональна уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэдэг манай парти мүнөө үе сагай сүлөөрэлгын хүдэлөөе хододоо дэмжэдэг байгаа, али бүхы дэмжэлгэ үзүүлһээршье.

Гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ленинскэ гол ёһонуудые хүтэлбэри болгон бидэнэр дайнай империалис политикада эсэргүүсэн, эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, арадуудай хани барисаанай түлөө шууд сэхээр, оролдосотойгоор тэмсэдэг байгаабди, саашадаашье тэмсэхэбди. Империалис галзуушуулай амыень татаха, термоядерна дай һүжэрөөлгэхэгүй гээшэ бүхы оронуудай коммунистнуудай, дэлхэйн бүхы үнэн сэхэ хүнүүдэй уялга болоно.

Марксизм-ленинизм хэтэдээ хүгжэн мандажа байдаг һургаал мүн. Коммунис байгуулалтын зорилгонуудаар, уласхоорондын бүхы революционно хүдэлөөгөөр табигдаһан шэнэ асуудалнуудые шадамараар шиидхэлгэ Ленинэй һургаалда үнэн сэхэ байһан ябадал болоно гэжэ манай парти тоолодог байгаа, тоолоношье.

Ленинэй захяагаар, Ленинэй туг доро ябажа коммунизмын илалта тээшэ урагшаа дабшая!

Нүхэдүүд, Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр ерэн гурбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседаниие нээгдэһэн дээрэ тоолохыемни зүбшөөгыт.

(Нүхэр Н. С. Хрущевой үгэ хэлэжэ байхада нэгэтэ бэшэ альга ташалган болоо).

Зал соо Советскэ Союзай гимнын һүр жабхаланта аялган зэдэлээ.

«Ленинизм—манай туг, бүгэдые илагша зэбсэг мүн» гэһэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Б. Н. Пономарев хээ.

Элидхэлэй дүүрэхэдэ, баярай заседани хаагдаа гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев соносхоо. Партийна гимн «Интернационал» суглараршад ехэ дэбжэлтэтэйгээр дуулаа.

Түгэсхэлдэнь концерт болоо.

(ТАСС).

Промышленностиин, барилгын хүдэлмэри саашадань хүгжөөхын түлөө бүхэроссин зүблөөн Кремль соо нээгдэбэ

МОСКВА, апрелиин 22. (ТАСС). КПСС-эй крайкомуудай, обкомуудай, горкомуудай, городской райкомуудай, промышленно-үйлэдбэриин зононуудай партийна комитедүүдэй секретарьнууд, совнархозуудай түрүүлэгшэнэр, Россин Федерациин экономическа районуудай барилгын талаар главна управленинүүдэй начальнигууд мүнөөдэр Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэһэн зүблөөндэ хабаадалсана. Предприятинууд болон барилгануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудайнь секретарьнууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, эрдэмтэд, КПСС-эй ЦК-гай аппарадай, түбэй болон республиканска организацинуудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ мүн лэ хабаадалсана. Союзна республикануудай коммунис партинуудай ЦК-нуудай секретарьнууд, республиканска совнархозуудай болон госплануудай түрүүлэгшэнэр байлсана.

Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй президиумдэ ерэхэдэнь, суглараршад нэрьесэ альга ташан тэдэниие угтаа.

Партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэреэр зарлагдаһан зүблөөе КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Г. И. Воронов** нээгээ.

Нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедэй Президиум зүблөөнэй хүндэтэ президиумдэ нэгэн дуугаар һунгагдаа.

Предприятинуудые, барилгануудые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ, гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхэ талаар КПСС-эй крайкомуудай, обкомуудай, горкомуудай, промышленно-үйлэдбэриин зононуудай партийна комитедүүдэй зорилгонууд тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **А. П. Кириленко** элидхэл хээ.

КПСС-эй Ленинградска промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь **В. С. Толстиков**, КПСС-эй Московско горкомой секретарь **В. Я. Павлов**, Дунда-Волгын совнархозой түрүүлэгшэ **А. Т. Шмарев**, КПСС-эй Горьковско областиин Дзержинскэ горкомэй секретарь **В. Ф. Клюквин**, Челябинска областиин Магнитогорско металлургическа комбинадай парткомой секретарь **Н. М. Алексеев**, Дунда-Ураалай экономическа районой барилгын талаар Главна управлениин начальник **П. Д. Гиренко**, Башкирай АССР-эй «Туймазабурнефть» трестын үрэмдэлгын мастер **Д. И. Михайлов**, КПСС-эй Кемеровскэ промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь **А. П. Ештокин** болон бусад элидхэл тушаа үгэ хэлээ.

Зүблөөн хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Ленинэй зохёолнууд Румын хэлэн дээрэ

БУХАРЕСТ, апрелиин 21. (ТАСС). В. И. Ленинэй зохёолнуудай хүсэд суглуулбариин 15-дахи томые РНР-эй политическэ хэблэл В. И. Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойн урдаханууp барлажа гаргаа.

—●—

Сириин Арабуудай Республикын национальна һайндэртэй дашарамдуулан

Сириин Арабуудай Республикын национальна һайндэртэй—хариин сэрэгүүдэй гаргагдаһан үдэртэй дашарамдуулан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Сириин Арабуудай Республикын премьер-министр Салах Эд-Дин Битарта амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

Харюу эльгээхэдээ, премьер-министр амаршалгын түлөө баясхалан хүргөөд, хоёр ороной хоорондо тогтоһон хани ёһоной харилсаан СССР-эй болон Сириин Арабуудай Республикын арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһада тааруугаар саашадаа хүгжэхэ гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлээ.

(ТАСС).

—✦—

Олониитын буруушаалгануудые хэрэгсээбэгүй

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 20. (ТАСС). Дэлхэйн олониитын эрид шанга буруушаалгануудые фанкис алуургшад хэрэгсээбэгүй. Эрэлхэг зоригто патриодые саазалан алаха гэжэ сэрэгэй тусхай трибуналай гаргаһан шиидхэбэриие зөөлэрүүлхэһээ Испаниин правительство арсаа. Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Мадридһаа дамжуулһанай ёһоор шиидхэбэриие хүсэндэнь үлөөхэ гэжэ правительствын шиидхэһэн тухай Франкогой кабинедэй заседаниин үсэгэлдэр һүни дүүрэһэнэй һүүлээр Испаниин тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна.

АРАДТАА, ПАРТИДАА ҮНЭН СЭХЭЭР АЛБА ХЭХЭ

Москвада, Кремлиин ехэ ордон соо, парти, правительствын ударидагшадай литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаһан түүхэтэ уулзалга тухай, тэндэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ тухай үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн Эхэ орон доторнай хаана яанагүй үргэлжэлһөөр. Энэ хөөрэлдөөндэ оюун мэргэжэлтэй алибаа хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд болон колхознигууд, бүхы ниитынхид эдэбхитэйгээр хабаадалсана, энэ асуудал тушаа тэдэнэр өөһэдынгөө һанал бодолнуудые сэхэ рүүнь хэлэнэ, һанамжа дурадхалнуудые оруулна. Тиигэхэньшье ехэ зүб, ойлгосотойшье. Бүхы совет хүнүүдтэ хабаатай шухалын шухала асуудалнууд тус уулзалга дээрэ дэлгэрэнгыгээр, хурсаар зүбшэн хэлсэгдээ ха юм. Агуу ехэ Ленинэй захяа заабариин хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэһэнэй ашаар манай совет литература болон искусство бүгэдэ арадайнгаа хэрэгэй таһаршагүй хубинь болонхой бшуу.

Тиимэһээ тэрэшэлэн энэ уулзалга тухайда манайшье республикын ажалшадай дунда үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөнүүдэй болюжо байһаниинь ойлгосотой. Литература болон искусствын, бүхыдөө соёл сурталай хүдэлмэриин манайда ямар ехэ удха шанартай, хүмүүжүүлхы үүргэтэй байһаниинь мэдээжэ. Улаан-Үдэ хотодо республикын уран мэргэжэлтэ хүдэлмэрилэгшэдэй үргэн суглаан болоод, «гүн гүнзэгы удхатай, уран хурса найруулгатай байха гээшэ совет литература болон искусствын агуу ехэ хүсэн мүн» гэһэн нүхэр Н. С. Хрущевой үгэтэй дашарамдуулан, уран зохёолшо мэргэжэлтэдэй—уран зураашад болон зохёолшодой, композиторнууд, артистнар болон юрэнхыдөө үзэл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй—саашанхи зорилгонууд тухай асуудал ехэ халуунаар зүбшэн хэлсэһэн байна. Н. С. Хрущевой гүн удхатай үгые тэндэ суглараршад бултадаа нэгэн һаналтайгаар магтан дэмжээд, совет арадтаа, коммунис партидаа үнэн сэхээр алба хэхын тула Владимир Ильич Ленинэй заабариин ёһоор, уран найруулгадаа, уралан зуралгадаа, оюун ухаанайнгаа ажалда партийна үзэл суртал хэлбэришэгүйгөөр баримталха, энэ үзэл суртал бүрин хүсэдөөр баримталдаггүй гү, али тэрэниие ямар нэгэн аргаар хазагайруулдаг этэгээдүүдтэй эрид шангаар, эбсэшэгүй хурсаар тэмсэхэ гэжэ тангариг үргөө.

Совет арадтаа, Коммунис партидаа үнэн сэхээр алба хэхэһээ ондоо арюун нангин хэрэг байхагүй. Манай литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд энээниие наһа үеэрээ мартахагүй бүхөөр гүн зүрхэндөө хадуужа абаха зэргэтэй. Удхаараа социалис, түхэл маягаараа үндэһэн соёл культурынгаа хүсэн түгэлдэрөөр мандажа байһандань, залуу совет буряад литература болон искусствымнай хүдэлмэрилэгшэд түбхын түрүүндэ коммунис партидаа уялгатай. Коммунис партиингаа ударидалгаар, тэрэнэй эсэгэ ёһоной үдэр бүриин халуун анхарал оролдолгын ашаар буряад арадаймнай литература болон искусство социалис реализмын замаар урагшаа амжалтатайгаар дабшажа ябана. Шэнэ романууд болон повестьнууд, оперо болон баледүүд, зүжэгүүд болон зурагууд бии боложо үргэлжэлһөөр. Эдэ зохёолнуудай олониинь мүнөө үеын байдалда зорюулагданхай. Илангаяа ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын болюулагдаһанай, тэрэнэй хорото хойшолонгуудые усадхахаар хэмжээнүүдэй абтаһанай һүүлээр, ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын хатуу гэнжэһээ мултарһан манай буряад литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд ехэ үүсхэлтэй оролдосотойгоор, үрэжэлтэй дэмбэрэлтэйгээр ажаллажа байнхай. Манай орон дотор коммунизм байгуулгын Программа баталан абаһан КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, мүнөө үеын шэнэ хүниие—коммунизм байгуулагшые хүмүүжүүлгэдэ коммунис партидаа туһалха гэжэ оюун мэргэжэлтэ хүдэлмэрилэгшэд үнэн зүрхэнһөө оролдоно.

Зүгөөр республикымнай уран зураашад болон уран зохёолшодой, композиторнууд болон артистнуудай, бүхыдөө театрнуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунданууд, заримдаа алдуу эндүүнүүдшье тохёолдоно.

Эгээл ехэ дутагдалнуудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, манай литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд олон түмэн арад зонтой холбоо барисаа багатай байна, ажабайдалай гүн худар эршэмтэйгээр шурган ороногүй, ажабайдалда боложо байһан үзэгдэлнүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэнэгүй, тиимэһээ тэдэ үзэгдэлнүүдые һайн мэдэнэгүй, удхыень хүсэд ойлгоногүй, ойлгохыеш ёһотойгоор оролдоногүй. Оюун мэргэжэлтэй, зохёохы ажалтай хүнүүдэй хүдэлмэридэ ушардаг дутуу дунданууд, алдуу эндүүнүүд ехэнхидээ гол түлэб энээнһээ шалтагаална. Арадай уран зураашa Ц. Сампиловай зураһан олон зурагууд хүнэй оюун ухаанда, сэдьхэл зүрхэндэ мартагдашагүй мүнхөөр яахадаа хадуугданхайб, совет хүнүүд тухай тэрэнэй зурагууд хэзээ бүхэндэ нюдэндэ харагдажа байһан шэнгеэр, тэдэ хүнүүдэй хөөрэлдэжэ ябахые шэхэндээ дуулажа байһан шэнгеэр яахадаа һанагдадаг бэ гэхэдэ, Ц. Сампилов арад зоной ажабайдалые һайн мэдэдэг, хүнүүдэй бодожо ябаһан бодолые, сэдьхэжэ ябаһан сэдьхэлые, һанажа ябаһан һаналые гүнзэгыгөөр ойлгодог байгаа ха юм. Тэрэшэлэн арадай уран зохёолшо Хоца Намсараевай зохёолнууд яахадаа уншагшадай сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ гүн удхатай, уран хурса найруулгатай, аргагүй баян үгэтэй, ажалшадта ойлгосотой байдаг бэ гэбэл, арад зоной байдал айхабтар ехэ шадамар бэрхээр шэнжэлэн зурагладаг байгаа ха юм. Эдэ зохёолшод арад зонтойгоо нягта холбоотой байдагаараа алдартай суутай, тиимэһээ хэтэ мүнхэдөө мартагдашагүй зохёолнуудые арадайнгаа алтан жасада бэлэглэһэн байна бшуу.

Энэ хадаа уран зураашадта, уран зохёолшодто, композиторнуудта—литература болон искусствын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ ёһотой үльгэр жэшээ болоно. Олон түмэн арад зонтой нягта холбоо барисаагүй, мүнөөнэй ажабайдал гүнзэгыгөөр мэдэхэгүй, нютаг нютагуудта боложо байһан гайхамшагта үйлэ хэрэгүүдтэй танил бэшэ байбал, гүн гүнзэгы удхатай, уран хурса найруулгатай зохёол бүтээхэнь бэрхэтэй ха юм. Мүнөө үеын байдал зүбөөр, ойлгосотойгоор, тодо һонороор, толотомо хурсаар зураглахын тула ажабайдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэхэ, тэндэ боложо байһан гүн удхатай үзэгдэлнүүдые ухамайлан ойлгохо, коммунизм байгуулагшадай шэнжэ шанарыень, шэн габьяата хэрэгүүдыень, арюун һайхан сэдьхэлыень, инаг дорюун дура хүсэлыень мэдэхэ шухала. Ажабайдалай гүн худар эршэмтэй зоримгойгоор шурган ороно, шудалха, мэдэхэ гэһэн зорилго уран зураашa, уран зохёолшо, композитор болон оюун мэргэжэлтэй хүдэлмэришэн бүхэнэй урда табигдана. Хото, хүдөөгөөр ябангүй, олониитэ ажалшадтай хөөрэлдэнгүй, кабинет сооxоноо һууxадажа байбал, энэ зорилгоёо бэелүүлхын аргагүй.

Манай республикын байдал дээрэһээшье хараад үзэхэдэ, хаа хаанагүй, хото городуудташье, хүдөө нютагуудташье ажабайдалда айхабтар ехэ хубилалтанууд, нюдэндэ үзэгдөөгүй, шэхэндэ дуулдаагүй шэнэлэлтэнүүд боложо байна ха юм. Бүтүү ой тайга гү, али хубхай хооһон тала дайда байһан газарнуудта томо томо фабрика болон заводууд, суута комбинадууд, шэнэ барилганууд бодонхой. Колхоз, совхозууднай алишье талаараа үргэн дэлгэрээр хүгжэнхэй, алибаа адууһа малаар олошоронхой, трактор, комбайн болон бусад орёо оньһон техникэ машинануудаар баяжанхай, радиотой, электрын галтай, культурын ордон гү, али клубтай, ёһоороо мүнөөнэй болбосон түхэлтэй, тиимэһээ городһоо илгаагүй шахуу түрүү зэргын ехэ тосхон болонхой. Тиихэдэ коммунизм байгуулагшад—мүнөөнэй баатарнууд, коммунис ажалай габшагайшуул, замай залуушад, үйлэдбэриин түрүүшүүл яагааб! Эдэмнай хэниинь хэн гэшэгүй ямар ехэ үйлэ хэрэгүүдые бүтээжэ, үдэр бүхэндэ айхабтар ехэ баатаршалгануудые гаргажа байна гээшэб! Энээн тухай, эдээн тухай үзэсхэлэнтэ һайхан зурагуудые зурангүй, уран хурса зохёолнуудые бэшэнгүй, ирагуу хонгёо дуунуудые зохёонгүй байхын аргагүй бэшэ аал, һүхэд уран зураашад, уран зохёолшод, композиторнууд болон дуушад?

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын мүнөө сагай һайн һайхан байдалые гүн гүнзэгы удхатайгаар, уран хурса найруулгатайгаар зураглаһан зохёолнуудай хэмгүй ехэ хүмүүжүүлхы үүргэтэй байһаниинь ойлгосотой. Тиимэһээ иимэ зохёолнуудые бэшэһэн литература болон искусствын ажал ябуулагшад шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэдэнь коммунис партидаа тон ехэ туһа хүргэнэ. Тэдэнэр коммунис партиингаа ёһотой туһалагшад байһанаа харуулна.

Совет арадтаа, коммунис партидаа хэлбэришэгүй үнэн сэхээр, оролдосотой шударгыгаар алба хэжэ, коммунизм байгуулгада туһатай гүн гүнзэгы удхатай, уран хурса найруулгатай зохёолнуудые бүтээхэ гээшэ совет литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй арюун нангин уялга мүн.

...ТЫН ТАРИЛГА—8-9 ҮДЭРТЭ

...яны» колхозоо...нууд Галба ...оо сугларжа, ...ээ табадахи ...эд үндэр баян ...тухайгаа, саа...уд болон со...даа зүбшэн ...ондо ороoһото

ургамалнуудай үндэр баян ургаса ургуулжа абаха хэмжээнүүд хараалагдаа. Эндэ хүдөө ажахын түрүүшүүл, механизаторнууд колхозойнгоо арга боломжо хүсэд хэрэглэжэ, түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэхэ мэтэ олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

—Трактор болон хүдөө ажахын бусад зэр зэмсэгүүд манай машинно-тракторна мастерскойдо абаашагдажа заһабарилагдаха, тиигээд колхозой МТМ соо ажаллажа байһан хүнүүдэй олониинь ондоо ажалда хабаадаха аргатай болохо. Техникэ заһабарилхын үедэ механизаторнуудай салин хүлһыень «Сельхозтехникэ» нэгэдэл түлэхэ. Хабарай хүдэлмэриин халуун хаһын үедэ механизаторнуудай ямаршье шалтагаангүйгөөр тракторнуудаа байлгаа һаань, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй зүгһөө шанга хэмжээн абтаха. Мүн энэ нэгэдэлэй зүгһөө түрүү механизаторнуудта үнэтэ шан барюулагдаха юм, — гэжэ Түнхэнэй «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр Синтимов хэлэбэ.

Эдэ дурадхалнуудыень механизаторнууд һайшаан дэмжээ.

— Ороoһо таряанай элбэг баян ургаса хуряан абахын тула энэ жэлдэ намарайнгаа паар хсёр дахин борнойлжо, газарай шииг нойто һайнаар барижа, үндэр баян ургасын түлөө оролдохо байнабди, — гэжэ колхозой агроном нүхэр Матхеев хэлэбэ.

Түлишэ болон дизельнэ тоһо хайшан гээд алмаха тухай колхозой бухгалтер Гимадеев механизаторнуудта тобшохоноор хөөрөө.

— Түлишэдэ, дизельнэ тоһондо һаланаар хандадаг хүнүүд маанадай дунда үшөөл бии байһаар, иимэ ябадалтай шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй, — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Суглаан дээрэ үшөө хэдэн механизаторнууд үгэ хэлэжэ, өөһэдынгөө һайн һайхан хүсэл зорилгонууд тухай, тарилгын үедэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа тухайгаа хэлсээ.

Хабарайнгаа эртын тарилгые 8-9 үдэрэй турша соо дүүргэхэ гэһэн уялга баталан абтаа.

С. Ардуев,
хүдөө бэшэгшэ.

Түнхэн.

...лай ...е гүрэндэ ...и ябаса ...й

...апрелиин ...одоэн

...йэй дүүргэлтэ ...ор)

[illegible]	hүв	үндэгэн
37	35	59
64	33	38
90	31	45
61	33	42
61	33	39
52	25	28
56	45	59
64	31	42
89	48	

Воскресник эмхидхэгдэнэ

Апрелиин 14-нэй амаралтын үдэр «Коммунизмын зам» колхозой гэшүүд, тэндэхи эмхи зургаанай алба хаагшад кукурузын поли дээрэ наг шэбхэ зөөгөө. Эдэнэр 3 автомашина, тэргэ шэрэһэн 1 «Беларусь» тракторaар бүхыдөө 40 тонно утэгжүүлгэ гаргаа. Эндэ Виктор Очиров, Геннадий Аюшеев, Буда Бадархаев болон бусад илангаяа һайнаар ажаллаа.

Гэбэшье энэ воскреснигтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэниинь шье хабаадаагүй. Энэнь таарамжагүй.

С. Шагдуров,
В. Цыренов.

Захаамин.

Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой МТМ-гэй слесарьнууд Естафий Кириллович Корнаков, Мартемьян Мартемьянович Калашников гэгшэд үшөө комбайнер болон трактористнарай мэргэжэлтэй юм. Эдэнэр техникэ заһабарилгын үедэ даабаряа ходол үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэд Корнаков, Калашников гэгшэд тракторай мотоор заһабарилжа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЛЕНИНСКЭ ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

1. Молоденский М. С.

2. Вольпин М. Е.

3. Андрианов К. А.

4. Курсанов Д. Н.

ТАСС-ай фотохронико.

Наука, техникын талаар Ленинскэ шан олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй дэргэдэхи комитедтэ

Наука, техникын талаар эгээл элитэ ехэ зохёолнуудай түлөө Лөнинскэ шан олгохо тухай

Наука, техникын талаар Ленинскэ шан олгохо комитет нигэжэ **тогтообо:**

I.

Наукын талаар эгээн лэ элитэ ехэ зохёолнуудай түлөө 1963 оной Ленинскэ шангуудые олгохо:

1. **Молоденский** Михаил Сергеевичтэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, СССР-эй Наукануудай академиин О. Ю. Шмидтын нэрэмжэтэ Газарай физикын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, —Газарай бүмбэрсэгэй гравитационно полинуудые, түхэл маягые тодорхойлхо онол арга болон газарай хүрьһэнэй зузааралга тухай теори байгуулһанай түлөө.

2. **Понтекорво** Бруно Максимовичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, Ядерна шэнжэлэлгын нэгэдэмэл институдай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэдэ,—Нейтралинэ болон һулаар нүлөөлэлсэлгын физикые туршалгын болон теоретическэ талаар шэнжэлһэнэй түлөө.

3. **Векуа** Илья Нестеровичтэ, академигтэ, Новосибирскэ гүрэнэй университедэй ректортэ,—«Согсологдоһон аналитическэ функцинууд» гэжэ научна зохёолой түлөө, 1959 ондо толилогдоһон.

4. **Андрианов** Кузьма Андриановичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, СССР-эй Наукануудай академиин Элементоорганическа холисонуудай институдай лабораториие даагшада, — Полимернүүдэй талаар шэнжэлэлгэнүүдэй түлөө, 1952—1962 онуудта толилогдоһон.

5. **Курсанов** Дмитрий Николаевичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, СССР-эй Наукануудай академиин Элементоорганическа холисонуудай институдай лабораториие даагшада, **Вольпин** Марк Ефимовичтэ, химическэ наукануудай докторто, мүн лэ институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ,—Шэнэ небензоидно ароматическа системэнүүдые шэнжэлһэнэй түлөө, 1957—1962 онуудта толилогдоһон.

6. **Крупнов** Евгений Игнатьевичта, түүхын наукын докторто, СССР-эй Наукануудай академиин Археологиин институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, — «Хойто Кавказай эртэ урдын түүхэ» гэжэ научна зохёолой түлөө, 1960 ондо толилогдоһон.

7. **Варга** Евгений Самуиловичта, академигтэ, — Мүнөөнэй капитализмын асуудалнуудые научнаар шэнжэлһэнэй түлөө.

8. **Леонтьев** Алексей Николаевичта, РСФСР-эй Педагогическа наукануудай академиин бодото гэшүүндэ, М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Москвагай Гүрэнэй университедэй кафедрые даагшада, — «Сэдьхэл бодолой хүгжэлтын асуудалнууд» гэжэ научна зохёолой түлөө, 1959 ондо толилогдоһон.

9. **Петров** Николай Николаевичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин онкологиин институдай научна консультантда, — Экспериментальна болон клиническэ онкологиин асуудалнуудаар бэшэһэн хэдэн зохёолой түлөө.

II.

Техникын талаар эгээн лэ элитэ ехэ зохёолнуудай түлөө 1963 оной Ленинскэ шангуудые олгохо:

1. **Зуев** Виктор Павловичта, шинын промышленностиин научно-шэнжэлэлгын институдай таһагай начальнигта, **Саулина** Варвара Васильевнада, мүн лэ институдай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэдэ, **Глыбин** Альберт Павловичта, Кудиновска эһэнэй заводой таһагай начальнигта, **Иков** Андрей Константиновичта, Резиновэ промышленностиин предприятинуудай проектнүүдэй институдай эһэнэй заводуудай проектнүүдые зохёодог урдын главна инженертэ, **Кельн** Артур Робертовичто, Омско эһэнэй заводой главна инженертэ, **Серебряков** Константин Федоровичто, мүн лэ заводой урдын главна инженертэ, **Суровикин** Виталий Федоровичто, шинын промышленностиин научно-шэнжэлэлгын конструкторско-технологическа институдай главна конструкторта, **Теснер** Павел Александровичта, химическэ наукануудай докторто, Байгаалиин газай научно-шэнжэлэлгын бүхэсоюзна институдай таһагай начальнигта, — шэнгэн углеводородһоо ПМ-70 гэжэ һайн шанартай эһэ гаргаха промышленна технологи зохёоһоной түлөө.

2. **Бутырин** Александр Степановичта, бюрогой начальнигта, **Гринберг** Марк Иосифовичто, урдын главна конструкторта, **Гродский** Олег Георгичевичта, бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэдэ, **Долинский** Эммануил Давидовичта, цехэй начальнигта, **Левин** Арон Вульфовичта, техническэ наукануудай докторто, таһагай начальнигта, **Спиридонов** Константин Алексеевичтэ, главна конструкторай орлогшодо, **Чижик** Александр Игнатьевичта, центральна лабораториин начальнигта, **Яковлев** Анатолий Михайловичта, бюрогой начальнигта, Ленинградай КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ металлическа заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Квотер** Иосиф Шоломовичто, техническэ наукануудай кандидатта, Ураалай хүндэ машина бүтээлгын заводой главна металлургда,—200.000 киловатт хүсэтэй КВТ-200-130 гэжэ ууралаар хүдэлдэг турбина байгуулһанай түлөө.

3. **Любавский** Константин Васильевичта, техническэ наукануудай кандидатта, технологиин болон машина бүтээлгын научно-шэнжэлэлгын түбэй институдай лабораториие даагшада, **Новожилов** Николай Михайловичта, техническэ наукануудай кандидатта, мүн лэ институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Дудко** Даниил Анреевичтэ, техническэ наукануудай кандидатта, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электрогагнуурин институдай директорэй орлогшодо, **Потапьевский** Аркадий Григорьевичто, техническэ наукануудай кандидатта, мүн лэ институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Петров** Александр Васильевичта, техническэ наукануудай кандидатта, авиационно технологиин научно-шэнжэлэлгын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Акулов** Александр Ивановичта, техническэ наукануудай кандидатта, Москвагай Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ дээдэ техническэ училищиин доцентдэ, **Вычегжанин** Арсений Антоновичто, Херсоной судна бүтээлгын заводой главна гагнуурчанда, **Заботин** Всеволод Фёдоровичто, мүн лэ заводой директортэ,—Углекислэ газ хэрэглэн, автоматическа, автоматическа шахуу шэпэ аргаар гагналгые ухаалан зохёожо, промышленностьда хэрэглэһэнэй түлөө.

4. **Буров** Алексей Степановичта, бюрогой начальнигта, **Гуревич** Азриел Ефимовичтэ, таһагай начальнигта, **Маскилейсон** Анатолий Моисеевичтэ, таһагай начальнигта, машина бүтээлгын научно-шэнжэлэлгын болон проектно-конструкторска бүхэсоюзна металлургическа институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Матвеев** Юрий Михайловичта, техническэ наукануудай кандидатта, металлургическа заводуудай проектнүүдые зохёохо талаар гүрэнэй союзна институдай главна инженерэй орлогшодо, **Каган** Наум Иосифовичто, цехэй начальнигай орлогшодо, **Осадчий** Яков Павловичта, директортэ, **Усачев** Игорь Михайловичта, цехэй начальнигта, Челябинскын трубопрокатна заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Бибиков** Петр Васильевичта, хүндэ машина бүтээлгын Электростальска заводой бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэдэ, **Верник** Александр Борисовичта, мүн лэ заводой главна инженертэ,—соргонуудые түргэнөөр таһалгаряагүйгөөр гагнаха типовой агрегат ухаалан зохёоһоной түлөө.

5. **Бахшиян** Цолак Аршавировичта, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэдэ, таһагай начальнигта, **Баклашов** Василий Евдокимовичта, проектын главна инженертэ, **Вихман** Георгий Львовичто, главна конструкторта, **Ушакевич** Михаил Михайловичта, лабораториин начальнигта, нефтиин машинануудай гүрэнэй научно-шэнжэлэлгын проектын институдай хүдэлмэрилэгшэдэ, **Иванюков** Демид Васильевичта, Москвагай нефть шанаржуулдаг заводой директортэ, **Равич** Марк Борисовичта, техническэ наукануудай докторто, бүхэсоюзна энергетическэ заочно институдай профессортэ, —дүлэгүйгөөр носодог түхэреэн пеэшэнүүдые ухаалан зохёожо хэрэглэһэнэй түлөө.

6. **Байбаков** Николай Константиновичта, Краснодарскын урдын арадай ажахын соведэй түрүүлэгшэдэ, **Брагин** Виктор Алексеевичтэ, управлениин начальнигта, **Волик** Алексей Лукичта, таһагай начальнигта, **Задов** Александр Григорьевичто, түрүүлэгшын орлогшодо, **Караев** Али-Овсат Керимовичтэ, управлениин начальнигай орлогшодо, мүн лэ арадай ажахын соведэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Анисимов** Александр Михайловичта, «Краснодарнефтеразведка» гэжэ трестын главна инженертэ, **Арутюнов** Алексей Ивановичта, түлишын промышленностиин талаар СССР-эй Госпланай дэргэдэхи гүрэнэй комитедэй главна мэргэжэлтэдэ, **Барабанов** Павел Ивановичта, «Краснодарнефтепроект» гэжэ институдай проектын талаар урдын главна инженертэ, **Дубовицкий** Василий Яковлевичта, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электрогагнууриин институдай секторэй начальнигта, **Сидоров** Николай Александровичта, техническэ наукануудай кандидатта, нефтегазай научно-шэнжэлэлгын бүхэсоюзна институдай Краснодарска филиалай лабораториие даагшада,—газай уурхайнуудые үрэмдэхэ ба ашаглаха асуудалнуудые комплексоор шиидхэһэнэй түлөө.

7. **Медовар** Борис Израилевичтэ, техническэ наукануудай докторто, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электрогагнууриин институдай лабораториие даагшада, **Латаш** Юрий Владимировичта, техническэ наукануудай кандидатта, **Максимович** Болеслав Ивановичта, мүн лэ институдай научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Шульт** Юрий Августовичто, техническэ наукануудай докторто, Запорожиин машина бүтээлгын институдай профессортэ, **Култыгин** Василий Семеновичто, «Электросталь» гэжэ заводой главна инженертэ, **Менушенков** Павел Павловичта, Златоустовска металлургическа заводой директортэ, **Трегубенко** Александр Федоровичто, «Днепроспецсталь» заводой директортэ,—тусхай буладай болон холисонуудай шанар һайжаруулха талаар шэнэ үрэ ехэтэй арга ухаалан зохёожо, промышленностьда хэрэглэһэнэй түлөө.

8. **Гаркавый** Прокофий Фомичто, хүдөө ажахын наукануудай кандидатта, Т. Д. Лысенкын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна селекционно-генетическэ институдай таһагые даагшада, **Мамонтова** Валентина Николаевнада, биологическа наукануудай кандидатта, Зүүн-Урда зүгэй хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институдай лабораториие даагшада, **Ремесло** Василий Николаевичта, биологическа наукануудай кандидатта, Мироновско В. Ф. Старченкын нэрэмжэтэ селекционно-туршалгын станциин директорэй орлогшодо,—үндэр ургаса үгэдэг сортын намарай болон хабарай шэниисые, намарай болон хабарай ешмээниие дэлгэрүүлһэнэй түлөө.

9. **Соколов** Борис Павловичта, хүдөө ажахын наукануудай докторто, кукурузын бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай таһагые даагшада, **Хаджинов** Михаил Ивановичта, биологическа наукануудай кандидатта, Краснодарай хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институдай таһагые даагшада, **Галеев** Гайфутдин Салахутдиновичта, газар тариалангай бүхэсоюзна институдай Кубанска туршалгын станциин таһагые даагшада, **Мусийко** Александр Самсоновичто, хүдөө ажахын наукануудай докторто, Т. Д. Лысенкын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна селекционно институдай директортэ, **Козубенко** Василий Евсеевичтэ, хүдөө ажахын наукануудай докторто, Украинын В. Я. Юрьевэй нэрэмжэтэ газар тариалангай, селекциин болон генетикын научно-шэнжэлэлгын институдай лабораториие даагшада, —кукурузын үндэр ургаса үгэдэг гибридүүд болон сортнуудые бии болгоһоной түлөө.

10. **Смородинцев** Анатолий Александровичта, СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин экспериментальна медицинын институдай таһагые даагшада, **Чумаков** Михаил Петровичто, СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин бодото гэшүүндэ, СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин полиомиелидэй болон вирусно энцифалидуудай институдай директортэ,—полиомиелидтэй тэмсэхэ вакцина элбэгээр гаргаха, медицинэдэ хэрэглэхэ ябадал эмхидхэһэнэй түлөө.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.

1963 оной апрелиин 24.

Харюусалгатай участог... коммунистнууд байха...

Хармаандаа Коммунис партиин хүрин улаан биледтэй энэ хүниие нютагаархиниинь замаймнай, ёһотойл залууршан гэжэ нэрлэдэг. Иимэ ехэ хүндэдэ энэ нүхэрнай шэн зоригто ажал хүдэлмэреэрээ хүртэһэн байха. Энэ коммунистые Цырен-Жамсо Доржиев гэжэ нэрлэдэг. Колхозой түрүүлэгшэ, бригадирааршье хүдэлһэн юм. Мүнөө Үдын совхозой 4-дэхи отделениин Баруун-Хасуурта нютагта залуу мал харууһална.

Цырен-Жамсо Доржиев гүүртэдээ мал үни удаан байлгадаггүй. Залуу малнуудые 2-3 һара байлгаад лэ ... шанартай, хүнгэн сэнтэй мяха абадаг. Тэрэнэй адуулдаг мал үбэлэйшье янгинама хүйтэндэ сүүдхэдээ 950—1000 граммаар хэмжүүрээ нэмээдэг. Энэ жэлэй январь һарада тэрэ 44 толгой залуу мал толгой бүриинь шэгнүүр 3,14 центнер болгоод гүрэндөө тушаагаа.

Нүхэр Доржиев шэнги мал ажал дээрэ гараад, жэшээтэ һайнаар хүдэлдэг коммунистнар энэ отделенидэ олон. Отделениин коммунистнуудай 84 процентнь совхозой ажахын эгээл харюусалгатай участогуудта, илангаяа мал ажал дээрэ хүдэлдэг. Эндэхи отделениин 20 мянга гаран хонитой дээрэһээ парторганизациин хахадһаа олонхи коммунистнар хонин ажал дээрэ хүдэлнэ. Тиимэһээл хонин ажал дээрэхи байдал элитэ һайжаржа эхилээ. Жэшээлхэдэ, партиин гэшүүн, хонишон Даши Холхоев даалгагдаһан 656 эхэ хонинһоо 587 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Бэшэшье хонишод -коммунистнар нүхэд Х. Жамьянова, Б. Дампилов болон бусад нүхэр Холхоевһоо балайшье гээгдэнэгүй.

Хонишодой бригадануудта коммунистнуудые олоор эльгээһэн ушар һайн нүлөө асарна. Отделениин олохон хонишод коммунистнуудһаа жэшээ абажа, ажал хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг болоо, һайн амжалтануудые туйлажашье байна. Тиин нёдондо жэл отделениин хонишодой, механизаторнуудай оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэй ашаар хонин ажалһаа, орооһо тариаланһаа 146 мянган түхэриг сэбэр олзо ороо һэн. Энэ жэлэй нэгэдэхи квартальда баруун-хасууртайнхид нёдондонойхиһоо олон хурьга абаад түлжүүлжэ байнад. Апрелиин нэгэнэй мэдээгээр тэдэнэр бүхы 8332 эхэ хонидһоонь 7062 хурьга абаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонинһоо 80 хурьган абтаа гээшэ.

Тэрэшэлэн Нарһатын совхозой хоёрдохи отделениин партийна организаци хүдэлмэришэдэй, малшадай дунда нинтэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шадамар бэрхээр ябуулна. Эндэ культбаза, улаан булангууд гоё һайханаар, хүнэй дура татамаар шэмэглэгдээд, политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин ёһотой гуламта болонхой. Отделениин агитаторнууд малшадай, гэрэй эээ... да ходо ... үнгэргэжэ ... литическэ, ... дэлмэри я... коммунист... лээ. Юуб ... парторганиз... коммунист... харюусалга... хүдэлнэ. ... отделени һ... абалгаар б... гоо түрүүл...

Гэбэшье, ... партийна о... шэнги һай... ажалшадай ... литическэ, ... мэри зүбөө... шадалынь ... дуктнуудые ... худалдаха т... ганудаа ду... жэ үшөөл б... рэгтэй. Я... «Дружба» к... организаци... нуудые ажа... тай участог... табиха, тэ... дээшэлүүлхэ... ралаа гүйсэ... Тиимэһээ ... 59 коммунис... рынь хони... һаалишанаа... тийна орган... нистнуудай ... иимэ буру... байхада, сов... дэ урагшата...

С. ...

Һайшаалтай үүсх...

Ажалай нормо дээшэлүүлхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан локомотив-вагон заһабарилгын заводой үрэмдэгшэ Грехневагай жэшээе олон хүдэлмэришэд дэмжээ Шулуу нүүрһэшэдэй город Гусиноозерскдо тэрэнэй үүсхэлээр ажаллагшад мүн лэ олон болонхой.

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин $^{7}/_{8}$ шахтын проходчигуудай бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой Гармажап Тучинов эгээл түрүүлэн нүхэр Грехневагай үүсхэлые дэмжэһэн байна. Республикынгаа Верховно Соведэй сессидэ хабаадалсажа, гэртээ бусажа ерэһэн сасуугаа, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэеэ хамта саашанхи ажал тухайгаа хөөрэлдэһэн байха. Тэрэ бригадынгаа гэшүүд Бальжиев, Козулин, Хилалов, Тимошенко, Паткин, Кладко гэгшэдтэй апрелиин эхеэр һарынгаа түсэб тодорхойлходоо, бии байһан арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ тухайгаа зүбшэн хэлсээ һэн. Тиихэдээ тэдэнэр урдань баталагдаһан ажалай нормые 6 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээд, энэ шэнэ нормо дүүргэжэ шадаха байһанаа мэдүүлһэн юм. Гадна, тус бригадынхид һарынгаа даабариие болзорһоонь урид, апрелиин 28-да дүүргэхэ, ажалай нормо дээшэлүүлһэнэй ашаар 50 түхэриг мүнгэ арьбалха гэжэ шиидэбэд.

Апрелиин... бан хоног с... тэй шангаар... һан уялгаяа... байһанаа х...

Нүүрһэ м... тын горнягу... үйлэдбэриин... гүй арга бо... дорхойлхо ... хээ. Шахтоу... ной складай... бригада ажа... процентээр ... шиидэһэн ба...

Ажалай н... гэһэн үүсхэл... ажалдаа ... ёһоор ханд... тодоор гэрш...

Эдэнэр түрүүл...

Майн нэгэнэй хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан Баргажанай леспромхозой модо бэлэдхэлэй Лебяжий пунктынхид социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, модошодой дундаһаа түрүүлжэ ябана. «Забайкаллес» комбинадай модошодой дунда март һарын дүнгүүдээр түрүү зэргэдэ гараһан тус пунктынхид түсэбһөө гадуур 2500 кубометр модо бэлэдхээ. Тэдэнэй хэһэн ажалые хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа хараа һаа, ажалайнь бүтээсэ 129 процент болоно.

Лебяжий пунктын модошодто дамжуулгын Улаан туг нэгэ мянган түхэригэй 1-дэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

Итанцын леспромхозой модо бэлэдхэлэй Кикэ пунктынхид 2-дохи, Байгалай леспромхозой Катокель пунктын модошод 3-дахи мүнгэн шангуудта хүртэлсөө.

Мастерска участогуудай хоорондоһоо Хандагайн леспромхозой мастер Капорскиин участок түрүүлжэ гараа. Майн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, амжалта туйлажа байһан тус участогай модошод дамжуулгын У... түхэригэй м... байна. Худа... мастернууд ... хов гэгшэдэ... дохи, Ханда... нүхэд Ерми... шэдэй участ... гэн шан аба...

Түрүү эдэ... релиин ту... урид дүүрг... түсэбөөр ...

Коммунис ажалай ударник Алексей Д... ков ЛВРЗ-гэй механическа цехтэ арба... жэ байна. Заводой олон хүдэлмэришэдтэй ... тарников эршэмтэй һайнаар ажаллажа, ... дэ гараһан. Тэрэ вкладыш бэлэдхэлгые ... сэ ехэтэй болгохын тула ехэ оролдолго ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Татарников.

С. БАЛ...

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө

Кабанскын аймагай предприяти, колхоз болон совхозуудта уласхоорондын һайндэр—Майн 1-нэй хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн улам үргэдэжэ байна. Нютагай промышленностиин эндэхи предприятинуудай дундаһаа Кабанск тосхоной плодоовощно заводой хүдэлмэришэд хамагһаа түрүүлэн, продукци үйлэдбэрилхэ түрүүшын кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэв.

Тус предприятиин хүдэлмэришэдэй үйлэдбэрилһэн овощной консервэнүүд, хүйтэн үндан ажалшадай дунда элбэгээр наймаалагдана.

Тэрэшэлэн Кабанскын промкомбинадай коллектив ойртоод байһан һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэнэ. Продукци үйлэдбэрилхэ нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб баһал үлүүлэн дүүргээд, апрель һарада бүри һайнаар хүдэлмэрилнэ. Хубсаһа оёдог цехэйхид, гутал заһабарилагшад үндэр бүтээсэтэ ажалаараа графигаа уридшалжа ябана.

А. Бусурманов.

.. Ленинэй намтар
..эр хэблэгдэн гаргагдаба

.XXII съездын тогтоолнуудтай ..хэдэн нэмэлтэ..р Ильичэй нам..ом соо оруулаг..тиин нэгэдэхи, ..ограммануудые ..ксис партинуу.. ..ба тактикые, на..суудалнуудые то..ула В. И. Лени..ари ехэ хүдэлмэ..ргэнгыгээр ха..циалис револю..Совет Социалис ..удай Союз бай.. В. И. Ленинэй ..дорхойгоор най..Совет гүрэнэй га..тика тушаа Ле..лдаг гол зааба..дэб байгуулам..үүдэй амгалан ..ажабайха тухай ..со анхарал хан..

..Октябриин социа..шние бэлдэхэ ба ..дэ, граждан дай.. социалис байгуу..лаха талаар В. И. ..аһан оролдолго, ..ал ябуулга бүри харуулагданхай. ..эй һүүлшын жэл.. хүдэлмэринь хү..нээр толилогдоо, ..ие илажа, социа.. байгуулха сэсэн ..б зохёожо, гай..эри габьяа гарга-һаниинь харуулагдана. Энэ түсэбыень хүтэлбэри болгон, Коммунис парти манай орон дотор социализмын илалта хангаа.

Манай орон доторхи, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөндэхи оппортунизм ба ревизионизмда эсэргүүсэн, мүн хуушарһан үзэл, арад зонһоо таһаранги суртал баримталха ябадалда, революционно анархизмда эсэргүүсэн хоёр фронт дээрэ Ленинэй хэһэн эбсэшэгүй тэмсэл дэлгэрэнгыгээр харуулагданхай.

Ерээдүйн, коммунис обществын хүнэй түхэл шанар нэбтэрһэн Владимир Ильичэй оюун сэдьхэлэй үнэтэ шэнжэнь тон дулааханаар элирхэйлэгдээ. Ленин хадаа гүн бодолто, агууехэ теоретик, олониитын эмхидхэлшэ, арад зонтойгоо хододоо нягта холбоотой хүн гэжэ харуулагдаа.

Научна намтарайнь хэблэлдэ бэлдэгдэхэ үеэр Ленин тухай нилээд олон шэнэ материалнууд ба документнүүд (тэрэ тоодо урдань хэблэгдээгүйшье зүйлнүүд) хэрэглэгдээ. Владимир Ильичэй соратнигууд ба тэрэ үеын хүнүүдэй дурасхалнууд болон түрэлхидэйнь бэшэгүүд, дурасхалнууд урдынхиһаа олоор хэрэглэгдээ.

(ТАСС).

..бэлигтэн зоноо баясуулна

..кзаровай нэрэм..арай дээдэ һур..һайханай бүлгэ..лга үнгэргэгдэжэ, ..ебэ. Тус харалгын ..олой ёһоор түү.. бэшэгэй фа.. түрүү һуури ..соносхогдоо һэн. ..гай студентнэрэй .. дура ехээр та.. .. анхаралда он..дэһэн байна.
..аа, уран һайха..да амжалта туй.. буряад таһагай ..лэнгын Тельма..нэрэмжэтэ колхо..н хоногой турша..руулба.
..ссарион Бильдуш..оорондын байда..лтой лекци ун..нь «Замбуулинай «Комсомолшуудай .. дуунай һүртэ ..үшэгэ нээгдээд, ..дэг байба.
..эдхэг арадай ха-тарнуудые Евдокия Хамагановагай гүйсэдхэхэ үедэ харагшадай зүгһөө альга ташалган замхабагүй. Мэри Олзоева Ольга Бадмаева хоёр ёһотойл артистнуудһаа багаханшье дутуугүйгөөр буряад, ород дуунуудые дуулаа. Владимир Тулаев, Василий Болотов гэгшэд басни, ёгто рассказуудые шадамар бэрхээр уншажа, харагшадые һонирхуулба. Залуу поэт Лобсон Тапхаевай «Хараасгайн аялга доро» гэһэн шүлэгөө уншахадань мүн лэ альга ташалган нэрьебэ.

Буряад таһагай студентнэрэй найруулжа табиһан «Залуу наһан» гэжэ литературна уран һайханай монтаж соонь агууехэ парти, коммунизм байгуулжа байһан баатар арад, замбуулинай баатарнууд тухай һүр жабхаланта дуунууд хүдөөгэй клубай ендэр дээрэһээ зэдэлбэ.

Д. Пунцыков,
студент.

..эр колониализмда эсэргүүсэн энхэ тайбанаар зэргэ оршон ..хын түлөө тэмсэлдэ залуушуулай һанал нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр

..а В. Жариновай плакат. ТАСС-ай фотохронико.

Ажалша хүн алдартай

Гунга Чимитов

ЖАРГАЛ

Үнэн сэхээр ажал хэжэ ябаһан хүн үбгэрдэггүй. Үбсүү тулама алтан шара һахалтай, гүжэгэр шарайтай, бата задарюун бэетэй, хүнгэн хүдэлэсэтэй Федос Григорьевичые жара наһатай гэжэ хэншье хэлэхэгүй. Хүдэлмэрилжэ байхынь хараа һаа, яахатнай гээшэб! Гал гээд лэ дүүрээ. Оройдоо хори наһатан шэнгеэр уланхатан шунажа, дүйтэй һайнаар, бэеэ үгэнгеэр ажаллахал даа. Үбһэ асалжа байна гү, али хонидоо эдеэлүүлнэ гү, хурьгадаа торьдохоо тээрмэдэ ошоод, ороохо бутаргана гү, али хото хорёотоо һэльбэжэ, гартаа һүхэ бариад дархална гү — юуншье хэхэдээ, гайхалтай зоригжолтойгоор, шадамар бэрхээр хүдэлжэ байдаг. Үгы бригадынхидтаа хэхэ хүдэлмэриень заажа байхынь харагша һайт. Урин эсэгын хүбүүдтэ заажа байһандал аятай зохидоор, тоб гэмэ ойлгосотой тодоор дуугаржа байха. Юрэдөө яанат, «Знамя Ленина» колхозой ахалагша хонишон нүхэр Федоровые үбгэрөө гэжэ хэлэхэгүйб. Зүгөөр үнэн дээрээ тэрэ жара хүрөө.

ЖАРАН ҺАЙХАН НАҺАН

Һүүлэй жэлнүүдтэ Мухар-Шэбэрэй хонишон Федос Григорьевич Фёдоров республика соогоо суурхаа һэн. Тэрээнэй ажал хүдэлмэри тухай ходо газетэдэ бэшэдэг, радиогоор хэлэдэг болоо бэлэй. Зүб лэ даа, үүргэ уялгадаа үнэн сэхээр хандадаг, олониитын үйлэ хэрэгтэ бэеэ үгэнги хүнүүд арад зонойнгоо хүндэ ямбада хүртэхэ эрхэтэй. Тиихэдэ хонишодой энэ бригадын тогтоһон газарай нэрэ нэгэ онсо тэмдэгтэй юм. Илагшадай дүхэриг! Иимэ уран һайхан нэрэтэй газарта ажаллажа байһан хонишод амжалта илалта туйлангүй яаба гээшэб. Фёдоровой отарада мянга бага үлүүтэй хонид, тэдэнэй 900-ниинь эхэ хонид юм. Хонидойнь харша хорёо яб-таб гэмэ эзэн ёһоор баригданхай.

Үглөөгүүр хонидоо эдеэлүүлээд, байрынгаа гэртэ ороод байтарнь, колхозой ахалагша зоотехник Содном Бадмаевич Бадмаев орожо ерэбэ.

Мэндээ хэлсэһээр, энэ зоотехник ахалагша хонишоной хажууда ошожо, гарынь шангаар адхаба.

— Амаршалнаб ойншни үдэрөөр, Федос Григорьевич! Жара наһаараршни!

— Һайн даа, һайн.

Тэндэ байһан хонишод һууриһаа һуга харайлдан бодобод.

— Һүү, мартажархёод байбалди, —гээд Фёдоровой хүбүүд: Фокей Артём Фёдор гурбан хойно хойноһоо ерэжэ, эсэгээ тэбэринэ.

— Һайндэрөөршни, аба! Зуун наһа юрөөнэбди.

Удаань энэ намарай хонишон болоһон ороһон механизатор Ваня Рымарев отара даагшаяа жара наһанайнь ойгоор амаршална. Хойто тээнь үнинэй хонишон Симон Калашников, Иван, Григорий Фёдоровтан амаршална.

— Содном Бадмаевич, һануулаагүй һаашни, бидэш оройдоо яг мартажархёод байгаалди, юбиляраа бидэл эгээн түрүүн амаршалха юм аад, арай шамда гартабабди,—гэжэ долоон үргэтэй долдой Ваня дуугараад һаланагүй.

— Бү яара Ваня. Үшөө үрдихэш. Үдэшэлэн бүхы колхозһоо түлөөлэгшэд ерэжэ, амаршалга баяр болохол байха....—гээд, Федос Григорьевичой хэрэгые үргэлжэлүүлхэ хүн гэжэ суурхаһан дунда хүбүүниинь—Артём Федосович тэндэһээ шоглойхоноор харюусаадхина.

ҮДЭШЭЛЭН

Калиновка нютагай ууҗам салуу клуб соо хүн зон дүүрэн сугларба. Эндэ «Знамя Ленина» колхозой хонишод, зоотехнигүүд, колхозые ударидагшад бии. Юрын хонишоной һайндэрые иигэжэ бүхы колхозоороо үнгэргэхэ гэжэ урдань байгаагүй юм. Харин мүнөө колхозой хүгжэһэнэй эсэстэ хүн зоной ажабайдал, ухаан бодол, соёл болбосорол айхабтар ехэ, үндэр хэмжээндэ гараа бшуу.

Нёдондо жэл колхозой олзо шэнэ мүнгөөр нэгэ миллион түхэриг болоһон байна. Энэ олзын гурбанай нэгэ хубинь имагтал хонин ажахыһаа ороо. Жэлэй эхиндэ колхоз 22 мянган хонитой байгаа. Январь, февраль, март һарада хамта дээрээ 9 мянга үлүүтэй хурьгад абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Колхозой хонишод иимэ ехэ амжалта туйлаад байхадаа, нэгэ эрхим хонишонойнгоо жара наһанай ойе иимэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэнгүй яаба гээшэб. Федос Григорьевич 100 эхэ хониһоо зуун хурьга абахаар зоригжонхой. Мүнөө зууһаа 94 хурьга абаад байна.

Эрхим түрүү хонишон Фёдоровой жара наһанай ой дээрэ үгэ хэлэһэн колхозой түрүүлэгшэ Цырендондок Семёнович Семёнов иигэжэ артелиингээ хонишодой амжалта тухай, юбилярай үнэн сэхэ, һайн һайхан үүсхэлтэ ажал тухай хөөрэжэ үгөө.

Мүнөө жара наһатада үгэ үгтэбэ.

БИ ХОНИШОН БОЛОХОО ТҮРЭҺЭН БАЙГАА ХАБ

Иимэ үгэнүүдээр Федос Григорьевич өөр тухайгаа хөөрэжэ эхилбэ. Хүн боложо, хүлөө шоройдохоһоом хойшо манайда хонин тухайл хөөрэлдөөн боложо байдаг бэлэй. Абамни хони адуулдаг байгаа бшуу. Эдэмнай өөрын бэшэ, харин Хүнилын баян айлнуудай хонид һааб даа. Сагаан нохойгоо дахуулаад, ургаяа үргэлөөд, хүнэһэ хүшээ бүһэндөө хабшуулаад, нарантай үрдилдэн, адуулгандаа гарагша бэлэйб. Заримдаа би абаяа дахахаяа эртэ бодохоб. Сэлмэг үдэрэй дайралдахада, абам намаяа хони адуулхые абаашадаг байгаа. Хэды баясагша бэлэйбиб! Хээрэ гараха.... Дэрээбэниин үйлсэдэ хашартай байдагынь мэдэтэй. Харин би тала дайдаар, шугы шэбэрээр, ойн соорхойгоор ябахаб... Гоё даа. Нюсэгэн хүлыем ямарш хоротойгоор суур үбһэнэй, үрмэдэһэнэй хадхаа һаань, үбшэнтыень ойлгонгүй алхалагша һэм. Абынгаа ута ургын һурыень газараар шэрэн ябахадаа, өөрыгөө ехэ хүн мэтээр, ёһотойл хонишон шэнгеэр һанахаш. Тиихэдэ миниингээ хони адуулхаа гараһанда баярлаа юм гү, али яагаа юм. Шарик нохоймнай һүүлээ сахаригтуулан, уралаа дэмы дэмы долёосогоон, намаяа тойрон ябажа гүйхэл даа.

— Малда дуратайш, хүдөө талада дуратайш. Малшан болохош, һайн малшан болохош,—гэжэ абамни ажал хэрэгыень дагаһандам олзуурхан, толгойем эльбэн эльбэн хэлэгшэ бэлэй. Абамни эндүүрээгүй. Би малшан болохо гэжэ түрэһэн байгаа гээшэ хаб. Бухы наһаараа мал дээрэ ажаллааб.

ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭН ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Фёдоровой үүри — буурал сагаан толгойтой, туранхай үндэр бэетэй үбгэн Иван Кондратьевич үгэ абаба.

— Бидэ хоёр хамта наадажа ехэ болоо һэмди. Малшан болохоор түрөөб гэжэ үүримни тон зүб хэлэнэ. Би бүри Федос Григорьевичой үбгэн эсэгэ—Астахые мэдэхэб. Тэрэ мори адуулдаг һэн. Наһатай үбгэн хүн аад, эмнигые һургаад, хии һалхин мэтээр гүйлгэгшэ бэлэй. Жаахан ябахадаа, тэрээндэ атаархадагаа һананаб. Нэгэрээл малшан үг үнгитай байһан байна. Тиимэһээ малда дуратай, хүдэлхэдөө бэрхэ бшуу,—гэжэ үбгэжөөл ахалагша хонишоной намтар ирана.

— Федос Григорьевич залуу наһандаа кавалеристын сэрэгэй албадүүргээд, Хүнила нютагаа бусаа һэн. —гэжэ нэгэдхэмэл бригадын парторг Тимофей Семёнович Иванов юбилярай намтарые үргэлжэлүүлнэ.

— Хүниладаа удаашье болоогүй, 1930 ондо Южник гэжэ дабаанай үбэртэхи манай дэрээбэн зөөжэ ерээд, «Майн 1» гэһэн колхоз эмхидхэлсээ һэн. Удангүй тус колхоз эндэхи Калиновкатай ниилэбэ. Федос Григорьевич ходо мал дээрэ хүдэлмэрилөө. Түрүүндөө моришон байгаа, тиигээд үхэр адуулаа. 1942 онһоо дайнай дүүрэтэр сэрэгэй албанда ябаа. Илалтын һүүлээр нютагаа бусажа, хонишон болоо һэн. 1950 онһоо хойшо мүнөө хүрэтэр ахалагша хонишоноор хүдэлмэрилнэ.

Ахалагша хонишоной ажал хэрэг тухай хэлэхэеэ «Знамя Ленина» колхозой парткомой секретарь нүхэр Леонов үгэ абаба.

ЛЕОНИД СИДОРОВИЧ ХӨӨРЭБЭ

— Федос Григорьевич Федоров болон тэрэнэй бригадын хонишодой ажал тухай тон тобшохоноор хэлэхэдэ иимэ байна. Һүүлэй арбан жэл соо тэдэнэр найма мянган хурьга абажа, түлжүүлһэн түүхэтэй. 8000 хурьган... Энэмнай 3200 центнер мяхан, 250 центнер ноохон ха юм даа. Ондоогоор хэлэхэдэ, шэнэ мүнгөөр 340 мянган түхэригэй олзо колхоздоо оруулһан болоно.

Энэмнай «Знамя Ленина» колхозой эрхим хонишон Федос Григорьевичой, мүн тэрэнэй бригадынхидай зоригжолто ажалай дүн мүн гээшэ.

ФЕДОРОВ—ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ!

Иигэжэ Калиновкын нэгэдхэмэл бригадын бригадир Трофим Пименович Сластин үгөө эхилбэ.

Бухы наһаараа малда хүдэлхэдөө, һүүлэй арбан гурбан жэлдэ ахалагша хонишон байхадаа, Федос Григорьевич нилээд олон урагшаа һанаатай, дүршэл ехэтэй хонишодые хүмүүжүүлээ. Фёдоровой гурбан хүбүүд эсэгэтэеэ хамта хонин дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр булта дүй дүршэлтэй болонхой, үнэн сэхээр ажаллажа, эсэгынгээ нэрые нэрлүүлхэ байһандань ажаг һэжэг һанагдангүй.

Үгэ хэлэлгэн үргэлжэлнэ. Жара наһата ахалагша хонишоние Сутайн сомон зүблэлэй түрүүлэгшэ Леон Авдеевич Васильев, тэндэхи һургуулиин директор Пётр Яковлевич Литвинцев, отделениие даагшад Дамба Цыренович Цыдыпов; Фокей Аввакумович Антонов болон бусад амаршалба.

УРМА БАЯР

Түгэнын талаар ябаһан хүн бүхэн голой эрьедэ малай хото хорёогой байхые анхархал байха. Энэмнай—Тогмидой Нимын отара мүн. Харлажа эхилһэн талаар саһан харгы шэлэн бэдэрһээр нэгэ шарга моритой хүн отарын газаа буужа ерэбэ. Малдаа удэшынь тэжээл үгэжэ дүүргэһэн ахалагша хонишон айлшанаа угтаба.

— Сайн байна, Нима абгай,—гэжэ Харгааһатын бригадын бригадир Дарма Эрдынеевич Эрдынеев шаргаһаа бууха зуураа, үрдижэ амаршална.

— Амар мэндэ, бригадир,—гээд, Нима Тогмитович айлшанайнгаа мори абана.

Гэртэ оронод. Хонёо адуулаад һаяхан хээрэһээ ераһэн Дулгарма Доржиевна халуун сайгаа уужа, дулаасажа һууба.

Сайлажа байхадаа, хабарай эхин тухай, колхозой хэрэг тухай, малшад тухай хөөрэлдэнэд.

Дарма Эрдынеевичэй шэг шарай толотонги, баярай сог зали нюдэндэнь галтана. «Нэгэ һайн һайхан мэдээ асараа ха»,—гээ хонишод тухайлжа һуунад.

— Базарай баабай эжы хоёр!—гэжэ бригадир эхилбэ.—Мүнөөдэр манай колхозой хонишодой ехэхэн баяр баясхаланта үдэр болоно...

— Зай, зай, саашань...—гэжэ ахалагша хонишон яаруулна.

— Манай Калиновкын хонишон Федос Григорьевич Фёдоровой түрэһөөр жара наһа гүйсэһэнэй, 45 жэл малшанаар ажаллаһанайнь ойн баяр мүнөөдэр боложо байна.

Иимэ мэдээ дуулахадаа, Нима Тогмитович тэрэнэй хүгшэн Дулгарма Доржиевна хоёр ехэтэ баясаба. Юрын хонишоной ойн үдэрые бухы колхозоороо тэмдэглэжэ байха юун гэһэн һайхан саг ерээ гээшэб! Тээд коммунизм тэшэ эрид шуут дабшажа ябаһан энэ гайхамшагта үедэ тиимэ байнгүй яахаб даа. Һаяхан засаг түрынгөө газарта һунгалта хэхэдээ, Буряадайнгаа дээдын зүргаанда «Эрдэм» совхозой юрын буряад хонишон эхэнэр Балдама Түгжиевна Доржиевае нэгэн дуугаар һунгана һэмнайбди. Хонишодой ажал хүндэтэй болоод юм байна даа.

Нима абгай Дулгарма хээтэй хоёр өөһэдынгөө ажабайдалые һанаандаа оруулна. Тэдэнэр гушаад жэл хонишоноор хүдэлмэрилөө. Нёдондо 500 эрье шахан таргалуулаад, 40—45 килограмм амидын шагнууртайгаар гүрэндэ тушаагаа һэн. Нима Тогмитовичай оролдосото ажалай ашаар колхозынь 1962 ондо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

— Ехэл һайн гээшэ,—гэнэ ахалагша хонишон.—Би Федос Григорьевичые халуунаар амаршалнаб. Бидэ үбгэн наһатай болоошье һаа, хүдэлмэрээ орхихогүйбди. Һурамхи болоһон ажалдаа залуугай шартаһатайгээр хүдэлмэрилхэбди.

БАЛСАМНИ ХАТУУ, НЮДЭМНИ ХУРСА

Харин мүнөө үедэ Калиновын клуб соо солото хонишон-юбиляр Федос Григорьевич түгэсхэлэй үгэ хэлэжэ байба.

— Нүхэд, мүнөөдэр минии жара наһанай ойе иимэ олоороо эбтэйгээр, хүхюун соготойгоор, бухы колхозоороо тэмдэглэжэ, һайн үгэ хэлэһэндэтнай би захагүй ехэ баяртайб. Һайн ажалайнгаа түлөө шагналшье, хүндэлэлэй тэмдэгүүдыешье абажа үзэһэнби. Харин иимэ арад зоной хүндэ ямбада хүртэжэ байхадаа, омогорхонгүй, урмашангүй аргагүй. Һайнта даа, нүхэд. Намайе пенсидэ гараа хадаа хүдэлмэрээ орхихонь гэжэ бү һанагты. Эхэ хониной отарада хүдэлөөшьегүй һаа, һубай мал, эрье хони харахаб, шахан таргалуулаад, гүрэндөө мяха тушааха түсэб дүүргэхын түлөө оролдохоб. Нүхэд, намда үшөө шадал тэнхэй бии. Балсамни хатуу, нюдэмни хурса. Түгэнэ нютагаа, түрэл колхозоо һалбаруулхын түлөө урда мэтэ үүсхэлтэйгээр ажаллахаб.

Зүб, солото хонишон Федос Григорьевич Федоров хэлэһэндээ хүрэхэ, һанаһанаа түйлаха байха. Жара наһанайнь алтан богоһо дээрэ юрын хонишондо элүүр энхэ амгалан байдал, һайн һайхан зоригжолто ажалда юрөөе.

Шатараар дэлхэйн чемпион болохын түлөө

13-дахи уулзалга

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй арбан гурбадахи парти наадагдаа. Мүнөөдэр наадаһан шатаршаднай аргагүй түргэн ябадалнуудые хэжэ, тэндэ сугларагшадай анхаралые татаа. Сагаанаар наадаһан Петросян түрүүшынгээ арбан табан ябадал 15 минутын туршада хээ. Дэлхэйн чемпион харюугай ябадал хэхэдээ, мүн лэ үни удаан боложо һуунгүй, ябадал бүхэндөө хоёр-гурбан минута гаргашалһан байна. Эдэнэрнай наадаяа энэдхэг шатаршадай шэнэ гуримай хамгаалгаар эхилээ. Иимэ наадан гурбадахи партида хэрэглэгдээ һэн.

Петросян юһэдэхи ябадалаа хэхэдээ, хюлгын гол талые эзэлхээр хүбүүгээ урагшань түлхиһэн байна. Хэдэ хэдэн харюугай ябадалай хэгдэһэнэй удаа хоёр талаһаа шанга шанга добтолгонууд болоно.

Нүгөөдынгөө тала руу шанга добтолго хэхын түлөө Петросян арбан зургаадахи ябадалаа аяар дүшэн минутын туршада бодожо һуугаа. Теэд эгээл һонирхолтой наадан хэдэн минутын үнгэрһэн хойно болоо. Ботвинник хорин гурбадахи ябадалдаа хүбүүгээ үгэхөөр ябадал хэжэрхинэ. Болгоомжотойгоор наададаг Петросян шанга тулалдаа эхилхээр үгэһэн энэ бэлэгынь абаагүй. Дэлхэйн чемпион удаадахи ябадалаа хэхэдээ нүгөөдэ хүбүүгээ баһал бэлэглэхээр урагшань түлхинэ. Хюлгэ дээрэ шахардуу болоно. Ботвинник эдэбхитэйгээр добтолжо, сагаанай ноёндо хүндэ байдал тохёолдуулна. Петросян удаадахи ябадалдаа бэрсэнүүдээ һэлгэжэ, хүндэ байдалаа зайсуулна. Тиигэжэ наадан дүүрэхэ тээшээ боложо, нэгэ нэгэ моритой, дүрбөөд хүбүүтэй үлөө. Наадан дүүрэнгүй хойшолуулагдаа. Петросян дүшэн нэгэдэхи ябадалаа бэшэнхэй.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

В. И. Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойе хилын саана тэмдэглэнэ

ВАРШАВА

Польшын ниислэл хотын ажалшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. Предприятинууд болон эмхи зургаануудта, гүрэнэй хүдөө ажахынуудта болон һургуулинуудта В. И. Лениндэ зорюулһан үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ.

6000 хүн, тэрэ тоодо Краковска воеводствын хүдэлмэришэдэй 50 делегаци үсэгэлдэр Поронинодохи В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ сугларжа, митинг хэбэ. Энэ хүшөөгэй дэргэдэ олон баглаа сэсэгүүд табигдаба.

В. И. Лениндэ зорюулһан выставкэнүүд Польшын олон городуудта нээгдэбэ

СОФИЯ

Түрүү үзэл бодолтой хүн түрэлтэнтэй хамта Болгариин арад зон В. И. Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойе тэмдэглэнэ.

«Работническо дело», «Народна младеж» газетэнүүд ехэ материалаа энэ ойдо зорюулба.

Социализмын илалта бүхэн, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ехэ дэбжэлтэ В. И. Ленинэй нэрэтэй, хэрэг үйлэтэйнь нягта холбоотой юм гээд «Работническо дело» тэмдэглэнэ. Энэ агууехэ хүнэй суртал түгэс материальна хүсэн болонхой. Энэнь олон миллион хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ улам хүсэтэйгөөр ороно.

Болгариин коммунис партиин ударидалга доро манай арад Ленинэй замаар урагшаа дабшана гээд газетэ тэмдэглэнэ.

БЕЛГРАД

93 жэлэй саада тээ манай үе сагай агууехэ революционер, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнние байгуулагша, научна социализмын багша, дэлхэйн ажалшадай вождь В. И. Ленин түрэһэн юм гээд «Борба» газетэ бэшэнэ.

Ленинизмын үзэл сурталай улам үргэнөөр дэлгэржэ байһан үедэ (дэлхэйн хэдэ хэдэн оронуудта социализм амжалтатайгаар байгуулагдажа байна) хүдэлмэришэн ангиин хэрэгтэ, социализм байгуулгада бүхы хүсэеэ зорюулһан В. И. Ленинэй агууехэ ажал ябуулгыень баяр баясхалантайгаар һанажа байнабди гээд газетэ бэшэнэ.

РАНГУН

«Ленинэй оюун ухаагаар дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэн байгуулагдаа бэлэй. Энэ ушар хадаа газар дэлхэй дээрэ социализмын илан мандаһые харуулаа»,—гэжэ Бирмэдэхи национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадагша Бо По Кун Ленинэй үдэртэ зорюулһан суглаан дээрэ хэлэбэ.

Бирмэ совет хани барисаанай бүлгэм энэ суглаа үнгэргэбэ.

«Ленин болбол колониализмда хододоо эсэргүүгээр хандадаг һэн,—гэжэ Бо По Кун хэлэбэ. Дарлагданги арадуудай хани нүхэр, хүдэлмэришэн ангиин багша Ленинэй суртал эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанги байдалай түлөө хүдэлөөндэ зоригжуулна. Ленинэй эб найрамдалай хараа шугам мүнөө дэлхэй дээрэ илан мандана. Бэеэ даанги байдалай, социализмын түлөө, эб найрамдал ба хани барисаанай түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүд Ленинэй нэрэ нэрлэдэг гээшэ. Эдэнэр зүрхэ сэдьхэлдээ энэ нэрые хэтэ мүнхэдөө хадагалжа ябахал».

В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулһан суглаанууд Бирмын бэшэшье городуудаар болоһон байна.

ХАНОЙ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойдо зорюулһан Вьетнамай ниислэл хотын ажалшадай баярай суглаан апрелиин 22-то болобо.

Ханойдохи багшанарай һургуулиин директор Фам Тхонг суглаан дээрэ элидхэл хэбэ. Марксизм-ленинизм гээшэ дэлхэйн хүдэлмэришэн ангида, ажалшадта замыень гэрэлтүүлһэн одон мүн гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Энэ хадаа социалис революциин илагдашагүй зэбсэг мүн, социализм ба коммунизм байгуулгын илагдашагүй зэбсэг болоно гэбэ.

Кубынхид алуурша ниие шоо үзэнэ

ГАВАНА, апрелиин 22. (ТАСС). Испаниин арадай үнэн сэхэ хүбүүн Хулиан Гримау гэгшые алаһандань Кубын арад шоо үзэжэ байһанаа мэдүүлнэ. «Нотисиас Де Ой», «Мундо» гэжэ газетэнүүд Кубын революционно олониитын эмхи зургаануудай телеграмма болон мэдүүлгэнүүдые олоор толилно. Франкын гурим ёһые, тэрэнэй шуһата хэрэгые Кубын ажалшад, студентнэр залуушуул буруушаажа байна.

«Франко алууршан!», «коммунизм тээшэ дабшажа ябаһан хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ Гримау хэтын хэтэдэ мартагдахагүйл»,— гэжэ «Нотисиас Де Ой» газетэ бэшэнэ.

Агын талын аялга

Агын талын аялга... Нэлэнхы ууужам тала дайдаарнь эмнигэй хурдаар дабшан ябаһан хүнэй сэдьхэлэй тэнюунһээ ходорон гараһан аялга! Дун сагаан хонин һүрэгөө тээглэн, тогтоон ябаһан түхэреэхэн гуулин үнгэтэй шарайтай буряад басаганай хүсэлэйнь далиһаа мултаран гараһан аялга! Балсанта гартаа урга матаруулан, байрагүй сабшалаа туруута хүлэгүүдээ ээрэн ээрэн ябаа хүрнн хара шарайта хүдэр хүбүүнэй аялга... Олон лэ аялганууд! Онон, Агын талаар хабарай һайхан сагташье, халуун зуншье, ханхннама хүйтэн Байгалай үмэнын жабар дорошье, алтан шара намаршье түрэжэл байдаг аялга. Тэдэнэйнь дээжые халман, Агын Буряадай округой эдир залуу зохёолшо үетэн аялгалдаг ха юм.

Байгша оной эхеэр Ага тосхондо округой залуу бэшээшэдэй зүблөөн болоо бэлэй. Тус зүблөөндэ гуша гаран эхилэн бэшэгшэд, Шэтын уран зохёолшо В. Никонов, манай республикын поэтесса Цырен-Дулма Дондокова, Агадаа мэдээжэ ахамад уран зохёолшо Ж. Балданжабон, поэдүүд А. Жамбалон, Ц. Жамбалов, олониитын түлөөлэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Мүнөө поэтесса Ц. Дондоковагай Агаар ябахадаа бэлдэһэн уран зохёолой хуудаһа уншагшадайнгаа анхаралда табихамнай.

ЗАЛУУШУУЛ МЭДҮҮЛНЭ

Д. ЭРДЫНЕЕВ, Москвагай А. М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдай студент

Би мүнөө Москвагай А. М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдта һуралсанаб. Зохёол бэшэхэ мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэб. Агын литературна нэгэдэлдэ ябажа, түрүүшынгээ алхам хэжэ эхилээ һэм. Энээнэйнгээ түлөө намда туһалһан ахамад зохёолшодто: «һайн даа!» — гэжэ хэлэнэб.

Һаяхан «Газарай амисхаал» гэжэ рассказуудаймни түрүүшын суглуулбари гараа. Мүнөө томохон зохёол бэшэжэ һуунхайб. Эхэ нютаг Агаяа бусажа, түрэл арадаа, түүхэтэ хэрэгүүдыень зураглан харуулһан зохёолнуудые бэлэглэхэ хүсэл бии.

Д. РИНЧИНОВ, багшанарай училищиин дуу, хүгжэмэй багша

Би өөрынгөө багшын ажалай хажуугаар дуунай үгэнүүдтэ хүгжэм бэшэжэ туршанхайб.

Буряадай поэдүүд Цэдэн Галсанов, Дамба Жалсараев, Чимит-Рыгзэн Намжилов гэгшэдэй үгэнүүдтэ хүгжэм зохёохоһоо гадна, Агынгаа поэдүүд Жамьян Балданжабоной «Ленин тухай дуун», «Ага», «Хүлэг морин», мүн Цыдып Жамбаловай «Эдир санашад», «Энэ хэн гээшэб?» гэһэн дуунуудта хүгжэм бэшээб.

Тэрэшэлэн өөрынгөө бэшэһэн үгэдэ хүгжэм зохёонхойб. Тэдэнэй тоодо «Яаба гээшэб?», «Дуулаял, залуушуул!» гэхэ мэтэ дуунууд бии.

Хүүгэдэй болон залуушуулай дуунда залуу поэдүүдэй үгэ бэшэжэ байбалнь һайн байгаа. Тэдэнэй урда бидэ үритэйбди гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди.

Агымнай үргэн баян нютагуудаар аялга дуунууд зэдэлэг лэ!

Р. РАБЖУЕВ, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, залуу бэшэгшэ

Урдань Ага хони малаараа баян нютаг гэлсүүлдэг байгаа. Харин мүнөө ажалша түрүү зоноороо баярхан суурхадаг болоо. Эдэ эрхим түрүү зониинь лэ шүлэг дуундаа магтан омогорхохо дуран хүрэнэ.

Магтаал шүлэгэйнгөө хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ уран хурса, удха түгэс байхынь тула бидэ, залуу эхилэн бэшэгшэд, шадабари мэргэжэлээ бүри дээшэлүүлхэ уялгатайбди.

Д. ЖАПХАНДАЕВ

СЭНХИР ХҮХЭ

Үерлэһэн мүрэнэй урадхал
мэтээр
Үмэнэ зүг уруу үүлэд тэмтэрээ.
Үглөөнэй бүрхэг үлэгүй гэхээр:
Үдэ багта огторгой сэнхирлээ.
Хуратайда сиидэгэр талын
нуурнууд
Хуу ялараад сэнхирхэн номин.
Бүбөөлжэн, хүхы, бадма сэсэгүүд
Бүгэдэ дохёод, сэнхирхэн, һонин.
Замбага, улаалзай, түмэн тобшо—
Захаһаа олон даа сэсэг набша.
Сэнхирхэн хүхэ үнгэ яахадаа
Сэдьхэлдэм урин гээшэб даа!
Энээнэй тайлбари эгээл юун
гэлтэйб?
Эжымнил сэнхир хүхэ дэрэлтэй
һэн...
Сэлмэг тэнгэрн, сэнхир тала
һайхан.
Сэдьхэлэй сэбэр тэрээн мэтэ
байхал.

А. ЖАМБАЛОН

АЖАБАЙДАЛ— АЯН ЗАМ

Ябахаш, ябахаш урагшаа,
замайшни захань лэ хүртэхэгүй.
Ябагаар алхалхаш ангашоод,
хүлэрхэш, үсэдтөөл эсэхэгүйш.
Хаана замайнгаа мухардахые
хүсэд өөрөөшье мэдэхэгүйш,
Хаалта—бэрхэшээл дабахые
зэһээд ябабал, мэгдэхэгүйш.
Бүхыдөө замшни сэхэ бэшэ —
углуу тохойшье дайралдаха.
Бүдэржэ унахаар мэхэбшэ
добонсог, хонхосогшье байха.
Углуу тохойдонь гэнэдэнгүй
урид шэнжэлэн харахаш,
Унахаар газартань бүдэрэнгүй
зайсаад, харайгаад гарахаш.
Шамда бүришье хүлеэгдээгүй
хүхүүли шабарта зоолдохош,
Шадалаар түгэс нүхэдэйнгөө
гараар дүнгэгдэн бодохош.
Харгыгаа машинаар гаталхаяа
гүйлгэхэш саашаа, бахархан,
Харин зоной аша харюулхаяа
мартаад ошолтогүй ёһорхон.
Нүхэдөөл бү орхи мэгдээд,
хойноһоош хүсэхэ дүтэлөө.
Нүхэ, добонсог тэдэндээ
харуулжа үгэ, хүтэлөөд.
Нюдымнай нээһэн ажабайдал
нээрээшье аян замдли бэшэ гү?
Наһанаймнай орёо ябадал
нүгөө захадаа хүртэшэгүйл.

ЯАХАЛ БОЛООБИБ?

(Дуун)

Ханилһан гансамни нюдөөрөө
Хараһаар байтарни эмнис гээ.
Хайхарһан инагни үнэхөөрөө
Хүргэжэл, намаяа үдэшыш гээ.

Төншье гайхалтай, яахал
болообиб,
Тараял, һалая гэхэнь аа гү?
Тогтод гэлтэй, яахал болообиб,
Түбхинээл, гэрлэе гэхэнь аа гү?

Ушарһан гансамни нюдөөрөө
Ушарһаар байтарни эмнис гээ.
Уулзаһан инагни үнэхөөрөө
Үдэшэжэ, намаяа хүргыш гээ.

Бүришье гайхалтай, яахал
болообиб,
Болиел, һалаял гэхэнь аа гү?
Бодод гэлтэй, яахал болообиб.
Баталаял түрээ гэхэнь аа гү?

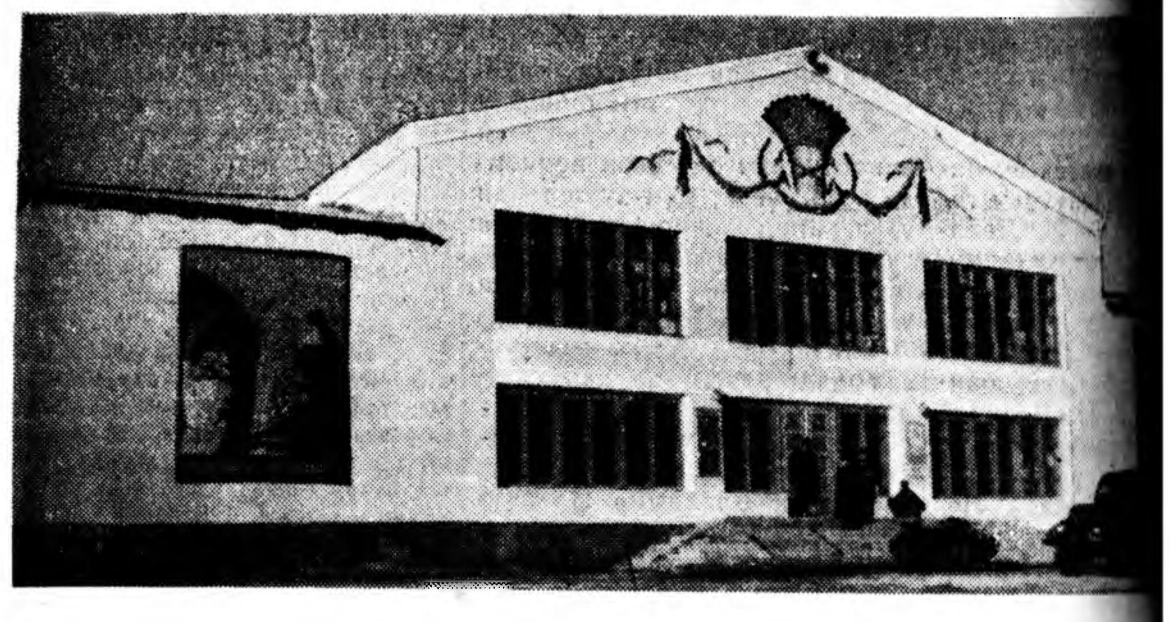
Хоёрой нэгые тааһаар байтарни
Холые зорихомни гэжэрхёол даа.
Хэн юуеынь бодоһоор байтарни
Ханилһамни баяртай гэжэрхёол
даа.

Хубихан заяамни һэргээ һэн.
Хуушанаймни дуран тэхэрибэл
даа.
Далдалһаар нулимсаа һэмээхэн
Даллаһаар үдэшэн, үлэбэб даа.

Р. Рабжуев.

Цогто-Хангилай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишод ажахын тоосоондо орожо, бригаданууд болон хүдэлнэ. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) хурьгашан Цындыма Жигмитова, ахалагша хонишон Бато Боролдуев, хурьгашан Бадма-Гарма Очирова гэгшэд һая түрэһэн хони хурьгатайнь бэлшээриһээ асараад байна.
Д. САНДАНОВАЙ фото.

Лениннэй нэрэмжэтэ колхозой Соёлой байшан.

Д. САНДАНОВ...

ЭСЭГЭ ПАРТИИН ЭНХЭР...

Бүхы газетэнүүдэй хүрэжэ ерээдүй байхада, радиогоор манай КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Никита Сергеевич Хрущевой литература болон искусствын ажал ябуулагшадтай уулзалга дээрэ хэлэһэн үгэнүүдые Агын талын ажалша малша зон шагнажа байгаа һэн.

Тэрэ тоодо бишье—залуу бэшэгшэ—сэдьхэлээ доһолгон шагнажа байгааб. Арад зоноймнай, гүрэнэймнай, партиимнай удамарша Н. С. Хрущев уран зохёолшодто, мүн искусствын бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ эсэгын анхарал гарган, сэсэн мэргэн заабаряа дурадхажа байһаниинь дамжаггүй. Энэнь уран зохёолшодой, мүн искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй үг зорилго тухай хараа шугам заажа үгэһэн, коммунис үзэлэй анхарал оролдолго болоно.

Үнэхөөрөөшье, һүүлэй жэлнүүдтэ баруунай искусствада шүтэһэн гэхэ гү, али һөөл һүби болохын түлөө даган дууряаха ябадал манай түбэй зарим зохёолшодой дунда ушардаг хэбэртэй болоо һэн. «Яатараал түргэдэнэ аабта» гэһэн бодол арад ниитымнай дунда түрэжэл байгаа. Нэгэтэл түрэл партимнай энээндэ өөрынгөө үгэ хэлэхэ байха гэжэ этигэдэг һэмди. Тэрэ этигэл найдалыемнай Никита Сергеевич Хрущев бэелүүлбэ ха юм. Һайн даа!

Би шүлэг бэшэдэг хүн хадаа энээн тушаа хэлэһүү. Евтушенко, Вознесенский, Рождественский гэгшэд хүн зоной хүсэд ойлгохогүй орёо мүртөө, үйлэ байдалые, совет байгуулалтые гажа буруугаар харуулһан зарим тэды зохёолнуудые бэшэжэрхёо. Тэдэ даншье һаа түргэдэшоо гээшэ ха. Дэгэл захатай, хүн ахатай ха юм! Теэд тэнгэриһээ тэб гээд буушоо бэшэ, харин тэдэнэр ахатай, түрэһэн үдэһэн гуламтатай ха юм! Үндыһэн үргүүлһэн гүрэн түрынгөө хэрэгэй түлөө бүхы бэлиг шадабаряа элсүүлхэ зэргэтэй байгаал. Теэд... теэд арайл эндүүрэн алдаа. Энэ эндүүрэлые эсэгын анхаралаар манай парти, манай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев заһаа ха юм.

Формализмын буруу харгыгаар буряадаймнай поэзи хүгжэжэ ябаа, хүгжэнэ гэхэеэ огтошье һананагүйб. Буряадаймнай поэзи үндэһэн буряад хэлэеэ даган, ажабайдалтай нягта холбоо барилсан, нилээд хүгжэжэ байһаниинь дамжаггүйл. Буряад поэзиимнай бурьялан хүгжэжэ байһые совет элитэ ехэ поэдүүд, уран зохёолшод, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд сэгнэжэ, хүндэтэй ехэ суглаан дээгүүр тэмдэглэжэл байдаг. Буряадтамнай залуу үеын бэлигтэй поэдүүд һалбаран ургажал байна. Одоошье олон мянган буряад,ород уншагшад омогорхон байдаг. «Литература болон искусство хадаа бүгэдэ арадай хэрэгэй таһаршагүй нэгэ хубинь мүн гээшэ» гэһэн В. И. Ленинэй захяа заабариин бодотоор бэелжэ байһаниинь эли тодоор харагдана.

«Совет литература болон искусство коммунизмын байгуулагдажа байһан агууехэ, баатарлиг үе сагые толормо уран һайхан дүрэ образуудай хүсөөр зураглан... манай ажабайд... коммунис харилс... тон мандажа бай... харуулха ёһотой»... Н. С. Хрущев хэл... даа бидэ, залуу з... хэтэ мүнхын прог... дэ болоно ха юм.

Арад зонойнгоо... хэл зан, агуехэ... ниидэлгые хүсэд... руулжа шадаагүй... Яахадаа тиимэ у... дохо болооб? А... үшөөл муугаар м... хёолнуудаа яар... гээр зохёонобди. Т... хэн эдихэ гээшэб...

Эгээл тиимэһээ... щевой хэлэһэн үгэ... лээ толгой соомн... шье сасан байха... гээд лэ өөртөө и... хэлэхэ, удха түгэ... хёол бүтээхын ту... бүхэн шэнгээр о... үрэтэйгөөр «хүдэл... хэрэгтэй болоно:

Заал һаа би...
Заяан хубяараа...
Жаргалтай яба...
Түрэл арадһаа...
Хахасан амяар...
Түргэдөө һаа,...
Хүн бэшэб!...

Ц. Жамба...

Арадай театрта

1920 оной намар Иван Григорьевич Татауров түрэһэн Ага тосхондоо партизан Пакуловай отрядтай хамта ерэжэ, үгытэйшүүлэй комитет эмхидхэжэ, тэрэнэй түрүүшын түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн. Лазогой тусхай даабаряар Ага нютагаа бусаһан тэрэ улаан партизанай дурасхаалда зорюулан Жамьян Балданжабоной бэшэһэн «Хоёр харгын бэлшэр дээрэ» гэһэн зүжэг Агын арадай театр һаяхан табиба.

Зүжэгэй удхые... гээр бэшээд яаха... ноор хэлэхэдэ, ула... Татауровые Табха... сагаан отрядай б... һан эпизод ха... Прапорщик Лама... лиие гүйсэдхэһэн... Базарон зорилго... жо, яһала һайнаар...

Потребсоюзай с... ша Цырендоржо... Даша үбгэнэй рол... наар гүйсэдхэжэ,... ехэл урмашуула... хүгшэн Үдбэлэй... шанарай һургуул... Цыпелма Жамс... лэ боломоор гү... шын басаган Дар... Цырендыжит Арс... наһанда хүрэмо... гэхээр.

Зүжэгэй гол ге... Иванай роль Агы... гуулиин 9-дэхи кл... ша Гарма Цырен... сэдхөө. Зарим уша... ла һайнаар наа... сценэ дээрэ үмдэ... ниинь тон таара... мэһээ Иван-парт... үедэ тон лэ хүбүү... харуулагдана. Энэ... рүүн ангиин тэмс... хатуужаһан ре... образ ехэл бүр...

Арадай театра... (режиссёрынь Т.... энэ зүжэг табихы... лээд ехэ хүдэлм... ажалаа һуладхан... даа творческо... лаха аабза гэж...

ЗАМДАА ЗАЛАН ЯБАҺАН ХҮН

Агын округой Һүдэнтын найман жэлэй һургуулида Бадма-Базар Намсараев багшалдаг. Тэрэ гуша гаран жэлдэ урагажа ябаһан залуу үетэнине хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа ябаа юм. Жамьян Балданжабон «Замдаа залан ябаһан хүн» гэжэ тэрэ багша тухай очерк бэшээ. Тэрэнэй нэгэ хэһэг толилбобди.

ТҮРҮҮ ШЭНЭ АРГА ХЭРЭГЛЭХЫН ТҮЛӨӨ

Зургаадахи класс. Хон жэн. Аляаһанай ниидэхэнь дуулдана гэхээр. Бадма-Базар Намсараевич гартаа ном баринхай, самбарай хажууда сэб сэхэ зогсоно.

«Тэмдэгэй нэрэнүүд. Тайлбарилагдаһан бэшэлтэ». Иигэжэ самбар дээрэ бэшээтэй.

— Базаров,— гэжэ Бадма-Базар Намсараевич дуудан, номгон байдалые таһалдуулна.

Тэрэ дары партын саанаһаа улаан галстуктай шодогорхон хүбүүн гартаа тетрадяа бариһаар, шууд бодоно:

— Үргэн гудамжын хоёр хажуугаар үндэр сагаан гэрнүүд жэрылдэнэ,—гэжэ тэрэ уншамсаараа, халта зог татана.

—Заа, тэмдэгэй нэрэнүүдыень тайлбарилая.

Базаров мэдүүлэл сооһоо тэмдэгэй нэрэнүүдые түүбэрилэн оложо тайлбарилна. Багша анхаралтайгаар шагнана, бүхы класс һэргэгээр ажаглана.

...Бадма-Базар Намсараевич мүнөө залуу багша гэгдэхээр бэшэ болонхой ааб даа, зүгөөр гушаад жэлэй саана үзэһэн хүн гансата танижархихал: нөөхил хүнгэн гэшхэдэл, урин хараса, буржыд гэһэн нюур... Эрдэм бэлигээ үргэдхэхэ гэһэн сүсаршагүй эрмэлзэл, бүхы шэнэ юумые, түрүү аргые ажал хүдэлмэридөө хэрэглэхэ абьяас Бадма-Базар Намсараевичые зээлэнхэй зандаал даа.

— Бүхы наһан соогоо һанажа, хэрэглэжэ ябахаар эрдэм үхибүүдтэ олгохо гээшэ багшанарай арюун уялга,—гэжэ Бадма-Базар Намсараевич нэгэнтэ бэшэ хэлэдэг, тэрэнэй түлөө бүхы хүсэ шадалаа зангидадаг юм. Тиимэл дээрэһээ тэрэнэй заадаг предмедээр жэлһээ жэлдэ һурагшадай мэдэсэ һайн байдаг.

Гурба гү, али дүрбэн жэл үнгэрбэ гээшэ ха. Табадахи класста ороһон һурагшадай дундаһаа хэдэн олониинь түрэлхи хэлээр тон хангалтагүй мэдэсэтэй байгаа һэн. Бэшэ предмедүүдые заадаг багшанараар Намсараев хөөрэлдэбэ, баһал тиимэхэн хэбэртэй байба. Яаха ёһотой гээшэб? һөөргэнь дүрбэдэхи класстань һуулгаха гү? Иимэ алхам хээ һаа, нэгэ наһыень хонжохо ушартай болохо бшуу. Тиимэ болохолоор, тон хүндэ хүшэр аад лэ, ашатай туһатай замыень шэлээ бэлэй. Алдуу хэдэг дүримыень тодорхойлжо ороо һэн. Бэшэгэйнь хүдэлмэри сооһоо буруу бэшэдэг үгэнүүдыень амяараа дэбтэртэ түүбэрилэн абаад, урогһоо урогто тэдэнэрээр тусхай хүдэлмэри ябуулдаг болоһон юм. Һүүлэй һүүлдэ Бадма-Базар Намсараевич хүсэһэнөө абажа шадаа һэн. Юрэ иигэжэ хэлэхэдэ бэлэн, үнэндөө хэмжээлэшэгүй ехэ хүсэл, саг гаргаһан байха юм.

Мүнөө үедэ Липецкэ һургуулиин дүй дүршэлые һургуулиингаа ажал хэрэгтэ нэбтэрүүлхын тула онсо һаналаа табидаг болоо. Һурагшадай мэдэсые ганса нэгэн асуудал һураад, тэрээгээр баримталан сэгнэхэ бэшэ, харин урок дээрэ хэлэһэн харюу, хэһэн ажалыень баримталан сэгнэлтэ табиха, тайлбарилагдаһан бэшэлгэ хэрэглэхэ гэхэ мэтэ тон шухала, һонин, ашагтай туһатай алхамуудые хэхын тулада шармайна.

Бусадай дүй дүршэлые хэрэглэхэ гээшэ бэлэн хэбтэ туулган һомо шүүхэлгэ бэшэ, һанал бодолоо гүйлгэжэ, хүдэлмэриингөө таһаршагүй шанар шэнжэ болгохо хэрэг шуу.

Мүнөөшье Бадма-Базар Намсараевичай гэрэй сонхын хаалтын саанаһаа нилээд орой болотор гэрэл залирангүй байдаг зандаа. Тэрэ бүхы сүлөө сагаа һуралсал-хүмүүжүүлтын хүдэлмэриие һайжаруулха, түрүү дүй дүршэл согсолхо хэрэгүүдтэ зорюулна.

«Дүрбэдэхи—табадахи классуудай хоорондохи холбоо» ба «Буряад хэлээр найруулгын хүдэлмэри яажа эмхидхэдэг байһанай дүршэл» тухай ехэнүүд статьянуудые бэшэжэ байна. Тэдээн дотор өөрынгөө, мүн бүхы һургуулиингаа хэһэн ажал хүдэлмэри дээрэһээ элиржэ гараһан хэдэн олон баримтануудые согсолжо, педагогическа тобшололнуудые Буряадай республикын багшанарай эрдэм дээшэлүүлхэ институдай хэблэн гаргадаг суглуулбари соо оруулха юм.

БУЛАГ БУРЬЯЛҺААР...

Бадма-Базар Намсараев үдэр бүриин багшын ажалайнгаа хажуугаар, тэрэнэй таһаршагүй үргэлжэлэл болгон, хэдэн жэлэй хухасаа дотор буряад литературын кружок һургуулидаа хүтэлбэрилэн ябуулна. Жэлһээ жэлдэ арбаад һурагшад тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тус кружогто класстаа үзэһэн мэдэсээ үргэдхэхэтэй хамта, литературна теори үзэлгэнтэй дашарамдуулан, өөһэдөө шүлэгүүдые зохёодог, рассказуудые бэшэдэг, арадай аман үгын баялиг болохо оньһон үгэ, дуу, таабари болон онтохонуудые суглуулдаг. Эдэ бүгэдые мүн кружогойнгоо хэшээл дээрэ зүбшэн хэлсэдэг.

Тэдэнэр ганса энэ мэтын хэшээлээр хизаарладаг бэшэ, мүн гараар бэшэгдэһэн «Булаг» гэжэ журнал гаргажа байдаг юм. Тэндэ толилогдоһон шүлэгүүд, рассказууд болон статьянууд сооһоо ургажа ябаһан эдир залуушуулай хёрхо нюдөөр ажаглагдаһан байгаалиин зураг, хүдөө нютагта хүгжэн бадаржа байгаа шэнэ үүсхэлэй сэсэг набша, һанал бодолой хурдан алхамуудай мүр сараа тодорхойгоор харагдадаг. Тэдээн сооһоо илгаржа гараһан эрхим шүлэгүүд, рассказуудынь «Ленинэй туг» газетэдэ толилогдодог. Гадна, «Байгал» журналай хуудаһандашье Болод Бальжинимаевай шүлэг гараа хамнай.

Бадма-Базар Намсараев өөрөө арадай аман зохёолой шэргэшэгүй булаг сооһоо үнэтэй сэнтэй эрдэниин шулуунуудые түүжэ абадаг хүн юм. Тусхай дэбтэрнүүдтэ өөрынь суглуулжа, бэшэжэ абаһан зуугаад дуунууд, гурбан зуугаад таабаринууд, мүн тэды шэнээн оньһон үгэнүүд бии. Тэдэнь үдэрһөө үдэртэ ургажал, улам бүри олон боложол байһаниинь мэдээжэ ааб даа.

Ганса энээгээр хизаарлахагүйбди. 1940 онһоо хойшо «Буряад үнэндэ», Агын окружной газетэнүүд болон Шэтын областиин газетэнүүдтэ хэблэгдэһэн уран зохёолнууд: шүлэгүүд, рассказууд болон шүүмжэлэлэй статьянууд тусхай дэбтэрнүүдтэ няагдажа хадагалагдана. Тиимэ дэбтэрнүүдынь хэды болоо хаб гэжэ һананабта? Арба, хори? Үгы даа, бэлэн таахагүй хат. 90 дэбтэр болонхой юм. 9 гэхэ аад, эндүүржэ «0» табиба гэжэ бү һанагты! Манай эндэхи зарим зохёолшод өөһэдынгөө бэшэһэн юумые оложо ядахадаа Бадма-Базар Намсараевичта зорюута ошожо, тэдэ суглуулбаринууд сооһоонь бэдэрдэг.

Һүүлэй үедэ Бадма-Базар Намсараевич ородой, буряадай уран зурааашадай картинанууд болон зурагуудые суглуулдаг болобо.

Бадма-Базар Намсараев бүри залуу багша ябахадаа, 1935 онһоо номуудые суглуулжа эхилһээр, мүнөө хүрэтэр үргэлжэлүүлжэ ябана. Өөрынь байрада табяатай байдаг шэллэмэл шкаф сооһоонь харагдадаг номуудаар хизаарлахагүй, хэдэн ханзанууд соо 2000 элдэб номууд бии юм. Магад, дунда жииргэй библиотекэшье тэды шэнээн номгүй байжа байдаг гэжэпэл. Тэдэнэй дунда Буряадай, Забайкалиин уран зохёолшодой номууд, ородой классигуудай зохёолнууд оролсодог.—Намда бии байгаа бүхы һайн юумэмни имагтал номой хүсөөр бүрилдэһэн юм— гэжэ Алексей Максимович Горький хэлэдэг байгаа. Манай хани нүхэр Бадма-Базар Намсараевич эдэ үгэнүүдые дабталсаха эрхэ олонхой гэжэ һанагдана.

Бадма-Базар Намсараевич наһа үеэрээ номоор нүхэсэжэ ябаһан хүн гээшэ. Һара бүри, юрэдөөл, хоёр ном алгадгүй уншадаг. Бодоод үзэе: 1935 онһоо хойшо 648 боти номуудые уншаа ха юм.

Агын округой «Ленинэй туг» газетэдэ Б. Намсарайн гэһэн гар табилгатай зүйлнүүд ходо гарадаг. Тэрэмнай Бадма-Базар Намсараевичай бэшэһэн зүйлнүүд гээшэ. Иигэжэ газетэдэ хабаадажа эхилһэниинь үнинэй юм. Бүри 1931 онһоо эхилэн, «Хамтын ажалша», «Буряад үнэн», «Агын үнэн» болон бэшэшье газетэнүүдтэ хододоо бэшэжэ ябана.

* * *

Бадма-Базар Намсараев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ, Эхэ оронойнгоо хуби заяанай шиидхэгдэжэ байһан хатуу шэрүүн сагта, мание хүтэлэгшэ Коммунис партида орожо, партиингаа, арадайнгаа үнэн сэхэ хүбүүн байһанаа бодото хэрэг ябуулгаараа баталжа шадаа.

Иимэл хадань Бадма-Базар Намсараевые парти, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, «Хүндын тэмдэг» орденоор, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө», «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ шэн зоригтой ажаллаһанай түлөө» медальнуудаар шагнахаһаа гадна, «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэһэн тэмдэгээр энгэрыень шэмэглээ.

Иимэл хадань олониитэ Бадма-Базар Намсараевичые хүндэлдэг, хэлэһэн үгэ хүүрыень анхаралтайгаар шагнадаг ха юм.

Эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, ходол урагшаа эрмэлзэн ябаһан энэ хүниие замаймнай залуурша гэхээр бэшэ аал?

Ж. БАЛДАНЖАБОН.

Редак...
Ц.-Ц. ЦИ...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ле...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ред... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни... —24-74, сельского хозяйства—47-59, советского... и культуры, литературы и искусства—34-05, пр... транспорта, информации—35-14, писем и рабсе... отдел переводов и корректорская—35-95, бух... Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерс... Бурятской АССР.

Н00407.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1963 оной апрелиин 24.